AC. 4575

CYNGOR SIR FEIRIONNYDD

MERIONETH COUNTY COUNCIL

Adroddiad Iechyd
Public Health Report

Am y flwyddyn For the year

1971

EVAN RICHARDS,
M.R.C.S., L.R.C.P., D.P.H.
Medical Officer of Health

Adran Iechyd,
Swyddfa'r Sir,
Y Lawnt, Dolgellau.

Health Department,
County Offices,
Dolgellau.

CYNGOR SIR FEIRIONNYDD

MERIONETH COUNTY COUNCIL

Adroddiad Iechyd
Public Health Report

Am y flwyddyn For the year

1971

EVAN RICHARDS,
M.R.C.S., L.R.C.P., D.P.H.
Medical Officer of Health

Adran Iechyd,
Swyddfa'r Sir,
Y Lawnt, Dolgellau.

Health Department,
County Offices,
Dolgellau.

MYNEGAI

	Tudalennau
Aelodau'r Pwyllgor Iechyd	4
Arwynebedd y Sir	8
Buchfrechu B.C.G.	40
Bwydydd a Drygiau	42
Bywanedigion	I0
Camffurfiadau Cynhwynol	23
Cancr	I7 - I8
Canolfannau Iechyd	3I
Canolfannau Llês Babanod	22
Clefydau Heintus	I9
Cyd-aelodau i'r Cyngor Sir	7
Cyflenwad Dŵr Gwledig a Chynlluniau Carthion	43
Clinigau Cyn-enedigol ac Ôl-enedigol	20
Clinigau Cynllunio Teulu	2I
Clwb i Famau	20
Darfodedigaeth	38 - 39
Deddf Meithrinfeydd a Gofalaeth Plant I948	30
Deillion	4I
Dosbarthiad Bwydydd Gwasanaeth Llês	24 - 26
Dosbarthiadau Crefft Mam	20
Genedigaethau Anghyfreithlon	II
Gofal Deintiol Mamau a Phlant Ifanc	23
Gofal am Famau Di-briod a'i Plant	23
Gwasanaeth Ambiwlans	34 - 37
Gwasanaeth Bydwreigiaeth	27
Gwasanaeth Cymorth Cartref	30
Gwasanaeth Nyrsio Gartref	29
Gwasanaeth Iechyd Meddwl	30
Gwasanaeth Triniaeth Traed	40
Gwasanaeth Ymweliadau Iechyd	28
Heintiau Gwenerol	4I
Marw-anedigion	I3
Marwolaethau	I4 - I6
Marwolaethau Babanod	I2
Poblogaeth y Sir	8 - 9
Rhagymadrodd Swyddog Meddygol y Sir	3
Seitoleg Cervix	2I
Staff yr Adran Iechyd	5 - 7
Tai i'r Henoed	43
Ymuneiddiad a Brechiad	32 - 33
Ystadegau	8

Digitized by the Internet Archive
in 2016 with funding from
Wellcome Library

https://archive.org/details/b28859571

Adran Iechyd,
Swyddfa'r Sir,
Y Lawnt,
DOLGELLAU.

LIBRARY 1972

I: Gadeirydd, Henaduriaid a Chynghorwyr,
Cyngor Sir Feirionnydd.

Mr. Cadeirydd, Foneddigesau a Boneddigion,

Y mae'n anrhydedd gennyf gyflwyno i chwi yr adroddiad am y flwyddyn 1971.

Hwn fydd, yn ôl pob golwg, yr Adroddiad olaf ond un gan Swyddog Meddygol Iechyd y Sir, oherwydd yr ad-drefnu sydd i gymryd lle yn y dyfodol agos yng Ngwasanaeth Iechyd y genedl. Bydd y cynigion hyn, ynghŷd â'r cyfnewidiadau sydd eisoes wedi digwydd yn 1971 er sefydlu Adrannau Gwasanaethau Cymdeithasol, yn arwain at ymadawiad y Swyddog Meddygol Iechyd oddi ar y llwyfan, ar ôl cyfnod hir ac anrhydeddus, ac at ddyfodiad y Meddyg Cymuned.

Gobeithir, gyda'r pwyslais ar 'reoli' yn y cynigion newydd, mai prif bwrpas yr holl wasanaeth iechyd, sef lles yr unigolyn sydd dan ofal meddyg a'i gymuned, fydd nod y blynyddoedd i ddod eto.

Dengys yr ystadegau gynnydd bychan (8) yn nifer y byw-anedigion ac yr oedd nifer y marw-anedigion un yn llai na'r flwyddyn flaenorol. 'Roedd lleihad o un ym marwolaethau babanod.

'Roedd nifer y genedigaethau yn y cartref ddau yn llai na'r flwyddyn flaenorol. Y mae'r fydwraig yn awr yn rhoi mwy o sylw i'r nifer cynyddol o achosion sydd yn dod adref cyn y degfed ddydd, ac i ofal ac addysg yn ystod y cyfnod cyn y geni.

'Roedd tri-ar-ddeg yn fwy o farwolaethau nag yn y flwyddyn flaenorol. 'Roedd nifer o farwolaethau o'r cancr un-ar-bymtheg yn llai, ac ymhlith y rhain 'roedd lleihad o ddeuddeg yng nghancr yr ysgyfaint ar brefant.

Yn ystod dechrau'r flwyddyn, parhaodd haint o'r frech goch o'r flwyddyn flaenorol. Disgynnodd nifer yr achosion o glefydau heintus yr iau o 32 i 1.

Hysbyswyd un achos o Poliomyelitis ar sail glinigol, ond ni chadarnhawyd y farn feddygol ar ôl ymchwiliad ychwanegol.

Dyma y flwyddyn lawn gyntaf i ymuneiddio rhag y Frech Almaenig fod ar gael, ac er bod yr ymateb yn gymedrol, buaswn yn annog pob un sy'n gymwys i gael yr ymuneiddiad, oherwydd y canlyniadau difrifol sydd weithiau yn codi yn ystod beichiogrwydd, o achos dod i gyffyrddiad â'r firws.

Dymunaf ddiolch i aelodau'r Cyngor Sir, ac yn arbennig i aelodau'r Pwyllgor Iechyd am eu cefnogaeth a'u hanogaeth. Diolchaf hefyd i'r Meddygon Teulu, Adrannau eraill y Cyngor Sir, Gweithwyr Gwirfoddol ac aelodau yr Adran Iechyd am eu cydweithrediad parod.

Ydwyf,

Eich ufudd was,

IFAN RICHARDS

Swyddog Meddygol Iechyd y Sir

Hydref, 1972.

PWYLLGOR IECHYD (Ar y 31.12.71)

Cadeirydd: Henadur E. Cadvan Jones

Is-Gadeirydd: Henadur Mrs. Gwyneth Evans

Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Cyngor Sir

Henaduriaid

W.T. Evans
R.O. Griffith
R.P. Lloyd Griffith
John Guest
T.E. Jenkins, O.B.E.
W.R. Webb
J. Arthur Williams

Cynghorwyr

F. Webber Davies
E. Jarret Jones
G.E. Lloyd Jones
Ifor R. Jones
J. Morgan Jones
Dr. J.H. Marshall Lloyd
T.W. O'Marah
Emyr W. Price
Miss Annie Roberts
R.G. Roberts
H.V.W. Robinson
E. Glyn Williams

Cynrychioli y Meddygon Lleol

Dr. R.W. Edwards, Tynycoed, Dolgellau

PWYLLGOR AMBIWLANS

Henaduriaid

Mrs. Gwyneth Evans
John Guest
T.E. Jenkins, O.B.E.
E. Cadvan Jones
W.R. Webb

STAFF YR ADRAN IECHYD (Ar y 31.12.71)

Swyddog Meddygol y Sir a Phrif Swyddog Meddygol Ysgolion:	Ifan F.W. Richards, M.R.C.S., L.R.C.P., D.P.H.
Swyddog Meddygol y Cynghorau Dosbarth a Swyddog Meddygol Cynorthwyol y Sir:	Hugh Francis, M.B., Ch.B., D.P.H.
Swyddog Meddygol Cynorthwyol y Sir a Swyddog Meddygol yr Ysgolion:	Watcyn R. Williams, B.Sc., M.B., B.Ch., D.T.M. & H., D.P.H.
Prif Ddeintydd yr Ysgolion:	W.B. Wolfe, L.D.S., R.C.S.
Deintydd yr Ysgolion:	J.Ll. Jones, B.D.S. (Dechrau Awst)
Swyddog Ambiwlans:	R.H. Law

YMGYNGHORWYR

Ophthalmig:	J.F. Bras, L.R.C.P., L.R.C.S.(Ed.)., L.R.F.P.S.(Glasgow), F.R.C.S., D.O. A.M. Chowdbury, M.D., B.F.D.O. G.L. Harper, M.R.C.S., L.R.C.P., D.O. C. Kenyon Jones, M.B., B.Ch., D.O.
Ymgynghorwr y glust, trwyn a'r gwddf:	R. Barraclough, M.B.E., T.D., M.B., Ch.B., D.L.O. Eiron Jones, F.R.C.S.,
Orthopaedig:	Rowland Hughes, F.R.C.S.
Obstetrigwyr:	D.B. Whitehouse, M.D., F.R.C.S., F.R.C.O.G. Geoffrey Williams, M.B., Ch.B., M.R.C.O.G.
Paediatrydd:	Gwyn R. Griffith, M.D., F.R.C.P., D.P.H. D.C.H.
Arbenigwyr yr Ysgyfaint:	G.O. Thomas, M.D. J. Glyn Jones, M.D. E. Clifford Jones, M.B., B.S., M.R.C.S.
Arbenigwr ar afiechydon gwenerol:	H. Vernon Williams, M.R.C.S., L.R.C.P.

STAFF NYRSIO (Ar y 31.12.71)

Prif Arolygydd y Gweinyddesau: Miss M. Wynne Evans, S.R.N., S.C.M., Q.S., H.V.

Gweinyddes yr Ysgolion: Miss Olwen Gittins

Gweinyddes Ardal/Bydwraig/Ymwelydd Iechyd (gwaith cyfunedig):

Miss M.E. Davies	Dyffryn Ardudwy
Miss Eluned Griffiths	Corris
Mrs. Enid Evans	Dinas Mawddwy
Miss A.M. Lloyd	Aberdovey
Miss A.J. Hughes	Penrhyndeudraeth

Gweinyddes Ardal/Bydwraig (gwaith cyfunedig):

Miss F.A. Catherwood	Tywyn
Mrs. M. Roberts	Dolgellau
Mrs. M.E. Jones	Corwen
Mrs. C. Downes	Corwen
Mrs. Gwen Davies	Fairbourne
Mrs. Iona Jones	Blaenau Ffestiniog
Mrs. M.P. Denovan	Blaenau Ffestiniog
Mrs. Gwyneth Griffiths	Bala
Mrs. Beryl Vaughan Green	Abermaw
Mrs. E.P. Jones	Trawsfynydd
Mrs. B. Williams	Harlech (dechrau Ebrill)
Mrs. Ella Hughes	Cymorth (rhan-amser)
Mrs. G. Breedon	Cymorth (rhan-amser dechrau Ionawr)
Mrs. O. Bate	Cymorth (rhan-amser dechrau Medi)
Mrs. C.P. Lewis	Cymorth (rhan-amser dechrau Tachwedd)

Ymelwyr Iechyd Llawn Amser:

Mrs. Ceridwen Jones	Blaenau Ffestiniog
Miss Megan Jones	Corwen
Mrs. C.A. Pateman	Tywyn
Miss J. Nicholson	Bala
Mrs. Glenys Evans	Ffestiniog
Miss Gwyneth Thomas	Dolgellau (dechrau Tachwedd)
Mrs. J.M.P. Jones	Abermaw (rhan-amser)
Mrs. J.G. Parry	Harlech (rhan-amser dechrau Mawrth)

Gweinyddes Ardal:

Miss Gwyneth Edwards	Cymorth (llawn-amser)
Mrs. R.M. Davies	Cymorth (llawn-amser dechrau Rhagfyr)
Mrs. M.A.M. Jones	Cymorth (rhan-amser)
Mrs. M.A. Mills	Cymorth (rhan-amser)
Mrs. G. Hughes	Cymorth (rhan-amser)
Mrs. I. Salt	Cymorth (rhan-amser dechrau Hydref)
Mrs. A.P. Evans	Cymorth (rhan-amser dechrau Tachwedd)

STAFF GWEINYDDOL (Ar y 31.12.71)

Prif Swyddog Gweinyddol:	Miss E. Eirianwy Roberts
Gweithwyr Ysgrifennyddol:	Mrs. Mair Davies Miss M. Elwen P. Evans Miss Jacquelyn Edwards Mrs. M. Wakerley Miss M. Elinor Jones R. Caerwyn Hughes Griffith Griffiths
Cynorthwywyr Llawfeddygaeth ddeintiol:	Miss Eira Parker Miss Ann Pierce

CYD-AELODAU O'R CYNGOR SIR

Clerc y Cyngor Sir:	E.J. Lloyd-Jones, Ll.B.
Pensaer y Sir:	Norman Jones, L.R.I.B.A.
Trysorydd y Sir:	A.A. Hemphill, F.A.C.C.A.
Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol:	Emyr Davies
Prif Arolygwr Pwysau a Mesurau:	R.T. Edwards, F.I.W.M.A.

GWYBODAETH CYFFREDINOL

Arwynebedd y Sir (mewn Aceri)	422,372
Poblogaeth y Sir (amcan-gyfrif ganol y flwyddyn I97I)	34,8I0

DETHOLIAD O YSTADEGAU BYWYD

		Cyfan	G.	B.
BYW ANEDIGION		5I0	272	238
Cyfradd Geni yn ôl y fil o amcan-gyfrif y boblogaeth	I4.7			
Cyfradd Geni Cymru a Lloegr	I6.0			
BYW ANEDIGION ANGHYFREITHLON		42	2I	2I
Cyfradd yn ôl y cant o'r Byw Anedigion ..	8			
MARW ANEDIGION		5	3	2
Cyfradd yn ôl y fil o'r Anedigion a'r Marw-anedigion	I0			
Cyfradd Marw-anedigion - Cymru a Lloegr ..	I2			
CYFANSWM Y BYW ANEDIG A MARW ANEDIG		5I5	275	240
MARWOLAETHAU BABANOD (Marwolaethau o dan flwydd oed)..		8	3	5
Babanod Cyfreithlon		8	3	5
Babanod Anghyfreithlon		-	-	-
CYFRADD MARWOLAETHAU BABANOD				
Cyfanswm Marwolaethau Babanod yn ôl y fil o'r Byw Anedigion..	I6			
Marwolaethau Babanod Cyfreithlon yn ôl y fil o'r Byw Anedigion Cyfreithlon	I7			
Marwolaethau Babanod Anghyfreithlon yn ôl y fil o'r Byw Anedigion Anghyfreithlon ..	-			
MARWOLAETHAU BABANOD DAN BEDAIR WYTHNOS OED ..		7	2	5
Cyfradd marwolaethau babanod dan bedair wythnos oed yn ôl y fil o'r byw anedigion	I4			
Cyfradd marwolaethau dan bedair wythnos oed Cymru a Lloegr	I2			
MARWOLAETHAU BABANOD O DAN WYTHNOS OED		7	2	5
Cyfradd marwolaethau babanod o dan wythnos oed yn ôl y fil o'r bywanedigion	I4			
MARWOLAETHAU AM-ENEDIGOL (Cyfanswm Marw-anedig a Marwolaethau Babanod o dan wythnos oed) ..		I2	5	7
Cyfradd Marwolaethau am-enedigol yn ôl y fil o'r Byw a Marw Anedig	23			
MARWOLAETHAU MAMOLAETH (Yn cynnwys erthyliad) ..		-	-	-
Cyfradd Marwolaethau Mamolaeth yn ôl y fil o'r Byw a Marw Anedigion	-			

TABL I

Yn rhoddi y boblogaeth (amcangyfrif) ganol y flwyddyn I97I, a'r boblogaeth yn ôl Cyfrifiad I97I, gwerth trethadwy, a chynnyrch cyfradd y geiniog.

DOSBARTH	Boblogaeth (amcangyfrif) gan y Cofrestrydd Cyffredinol I97I	Poblogaeth yn ôl Cyfrifiad I97I	Gwerth Trethadwy ar y I.4.72	Amcangyfrif cynnyrch cyfradd y geiniog newydd I.4.72
			£	£
Sir Feirionnydd	34,8I0	35,277	I,235,620	II,569
Cyfanrif Dosbarthiadau Dinesig	I5,740	I5,8I6	553,893	5,I54
Cyfanrif Dosbarthiadau Gwledig	I9,070	I9,46I	68I,727	6,4I5
Dosbarthiadau Dinesig:				
Bala	I,620	I,580	55,540	5I2
Abermaw	2,030	2,I03	70,327	645
Dolgellau.....	2,630	2,564	77,540	730
Ffestiniog	5,680	5,75I	222,0I5	2,080
Tywyn	3,780	3,8I8	I28,47I	I,I87
Dosbarthiadau Gwledig:				
Deudraeth.....	6,680	6,77I	334,288	3,2I5
Dolgellau.....	6,300	6,56I	I80,353	I,687
Edeirnion.....	3,830	3,8I8	92,798	830
Penllyn	2,260	2,3II	74,288	683

POBLOGAETH

Tabl II

Dengys y Tabl canlynol boblogaeth y Sir am y blynyddoedd I966-70

DOSBARTH	I967	I968	I969	I970	I97I
Sir Feirionnydd	37,7I0	37,530	37,700	37,450	34,8I0
Cyfanrif Dosbarthiadau Dinesig	I7,020	I7,I30	I7,270	I7,400	I5,740
Cyfanrif Dosbarthiadau Gwledig	20,690	20,400	20,430	20,050	I9,070
Dosbarthiadau Dinesig:					
Bala	I,530	I,600	I,600	I,600	I,620
Abermaw	2,270	2,240	2,2I0	2,2I0	2,030
Dolgellau	2,620	2,630	2,670	2,690	2,630
Ffestiniog	6,370	6,350	6,350	6,360	5,680
Tywyn.....	4,230	4,3I0	4,440	4,540	3,780
Dosbarthiadau Gwledig:					
Deudraeth.....	7,030	6,790	6,860	6,930	6,680
Dolgellau.....	7,060	7,040	7,0I0	6,5I0	6,300
Edeirnion.....	3,9I0	4,I00	4,I00	4,I20	3,830
Penllyn	2,690	2,470	2,460	2,490	2,260

Tabl III

DOSBARTH	Cyfanrif y Genedigaethau a Gofrestrwyd	Cyfanrif y Genedigaethau a Hysbyswyd	GENEDIGAETHAU YN Y CARTREF				Cyfanrif	Genedigaethau mewn sefydliadau yn y Sir
			Meddyg heb ei sicrhau		Meddyg wedi ei sicrhau			
			Y Meddyg yn bresennol adeg geni y plentyn	Y Meddyg ddim yn bresennol adeg geni y plentyn	Y Meddyg yn bresennol adeg geni y plentyn	Y Meddyg ddim yn bresennol adeg geni y plentyn		
SIR FEIRIONNYDD	5I0	II8	-	3	2	3	8	II0
Cyfanrif Dosbarthiadau Dinesig	205	62	-	2	-	I	3	II0
Cyfanrif Dosbarthiadau Gwledig	305	56	-	I	2	2	5	-
Dosbarthiadau Dinesig:								
Bala	25	4	-	2	-	-	2	-
Abermaw	I5	9	-	-	-	-	-	24
Dolgellau	32	I5	-	-	-	-	-	4I
Ffestiniog	76	2	-	-	-	I	I	-
Tywyn	57	32	-	-	-	-	-	45
Dosbarthiadau Gwledig:								
Deudraeth	II8	II	-	I	2	2	5	-
Dolgellau.....	9I	42	-	-	-	-	-	-
Edeirnion	63	-	-	-	-	-	-	-
Penllyn	33	3	-	-	-	-	-	-

Tabl IV

Yn rhoddi nifer y genedigaethau a chyfradd geni yn ôl y fil o'r boblogaeth yn ystod y deg mlynedd diwethaf:-

Blwyddyn	Nifer y genedigaethau a gofrestrwyd	Cyfradd Geni	Cyfradd Geni Cymru a Lloegr
I962	627	I6.34	I8.0
I963	633	I6.49	I8.2
I964	620	I5.95	I8.4
I965	545	I4.24	I8.I
I966	544	I4.4I	I7.7
I967	524	I3.89	I7.2
I968	547	I4.60	I6.9
I969	537	I4.20	I6.3
I970	502	I3.40	I6.0
I97I	5I0	I4.70	I6.0

GENEDIGAETHAU ANGHYFREITHLON

Tabl V

Yn rhoddi manylion am y genedigaethau anghyfreithlon yn y gwahanol Ddosbarthiadau yn y Sir.

DOSBARTH	Nifer y genedigaethau a gofrestrwyd			Cyfradd Geni yn ôl y fil o boblogaeth	Genedigaethau Anghfreithlon	
	Gwryw	Benyw	Cyfanrif		Nifer	Yn ôl y cant o'r Byw Anedigion
Sir Feirionnydd.....	272	238	5I0	I4.7	42	8
Cyfanrif Dosbarthiadau Dinesig	I07	98	205	I3.0	I5	7
Cyfanrif Dosbarthiadau Gwledig	I65	I40	305	I6.0	27	9
Dosbarthiadau Dinesig:						
Bala	I2	I3	25	I5.4	2	8
Abermaw	I2	3	I5	7.4	2	I3
Dolgellau	I2	20	32	I2.2	3	9
Ffestiniog	4I	35	76	I3.4	3	4
Tywyn	30	27	57	I5.I	5	9
Dosbarthiadau Gwledig:						
Deudraeth	62	56	II8	I7.7	I3	II
Dolgellau	46	45	9I	I4.4	I0	II
Edeirnion	33	30	63	I6.4	3	5
Penllyn	24	9	33	I4.6	I	3

MARWOLAETHAU BABANOD

Yn ystod y flwyddyn cofnodwyd wyth o farwolaethau babanod yn rhoddi cyfradd o I6 yn ôl y fil o'r byw anedigion.

Rhoddi'r Tabl VI nifer o farwolaethau babanod o dan flwydd oed yn y gwahanol ddosbarthiadau ynghŷd â chyfradd yn ôl y fil o'r byw anedigion.

Tabl VI

	Marwolaethau Babanod o dan wythnos oed		Marwolaethau Babanod o dan bedair wythnos oed		Marwolaethau Babanod o dan flwydd oed		Cyfradd marwolaethau babanod yn ôl y fil o'r byw anedigion
	G	B	G	B	G	B	
Sir Feirionnydd	2	5	2	5	3	5	I6
Cyfanrif Dosbarthiadau Dinesig	-	2	-	2	I	2	I5
Cyfanrif Dosbarthiadau Gwledig	2	3	2	3	2	3	I6
Dosbarthiadau Dinesig:							
Bala	-	-	-	-	-	-	-
Abermaw	-	-	-	-	-	-	-
Dolgellau	-	-	-	-	I	-	3I
Ffestiniog	-	I	-	I	-	I	I3
Tywyn	-	I	-	I	-	I	I8
Dosbarthiadau Gwledig:							
Deudraeth	I	3	I	3	I	3	34
Dolgellau	-	-	-	-	-	-	-
Edeirnion	-	-	-	-	-	-	-
Penllyn	I	-	I	-	I	-	30

Tabl VII

Yn rhoddi achosion marwolaethau babanod o dan flwydd oed:

	Marwolaethau Babanod o dan wythnos oed		Marwolaethau Babanod o dan bedair wythnos oed		Marwolaethau Babanod o dan flwydd oed	
	G	B	G	B	G	B
Clid yr Ysgyfaint	-	-	-	-	I	-
Clid yr Ymysgaroedd	-	-	-	-	-	-
Camffurfiadau Cynhwynol.	-	I	-	-	-	-
Annhymigedd	I	I	-	-	-	-
Anwystr y perfeddun bach a thorllengig ...	-	I	-	-	-	-
Diwed genedigaeth a genedigaethau anodd ..	I	2	-	-	-	-
CYFANRIF	2	5	-	-	I	-

Tabl VIII

Yn dangos y marw anedigion a gofrestrwyd ac a hysbyswyd ynghŷd â chyfradd y marw anedigion.

DOSBARTH	Nifer y Marw Anedigion	Cyfradd Marw Anedigion	
		Yn ôl y fil o'r boblogaeth	Yn ôl y fil o'r Genedigaethau Byw a Marw Anedig
Sir Feirionnydd	5	0.I4	I0
Cyfanrif Dosbarthiadau Dinesig	2	0.I3	I0
Cyfanrif Dosbarthiadau Gwledig	3	0.I6	I0
Dosbarthiadau Dinesig:			
Bala	I	0.62	38
Abermaw	-	-	-
Dolgellau	-	-	-
Ffestiniog	-	-	-
Tywyn	I	0.62	I7
Dosbarthiadau Gwledig:			
Deudraeth	2	0.30	I7
Dolgellau	-	-	-
Edeirnion	I	0.26	I6
Penllyn	-	-	-

MARWOLAETHAU

Tabl IX

Yn rhoddi cyfanrif y marwolaethau:-

	Pob Oed	O dan I	I-	5-	I5-	25-	35-	45-	55-	65-	75+
Gwryw	294	3	-	I	-	-	6	I4	58	I00	II2
Benyw	267	5	-	-	I	-	2	7	24	65	I63
CYFANRIF:	56I	8	-	I	I	-	8	2I	82	I65	275

Tabl X

Yn dangos cyfanrif y marwolaethau ynghŷd â chyfradd yn ôl y fil o'r boblogaeth:-

DOSBARTH	Cyfanrif y Marwolaethau		Cyfradd yn ôl y fil o'r boblogaeth
	G	B	
Sir Feirionnydd	294	267	I6.I
Cyfanrif Dosbarthiadau Dinesig	I40	I38	I7.7
Cyfanrif Dosbarthiadau Gwledig	I54	I29	I4.8
Dosbarthiadau Dinesig:			
Bala	24	I7	25.3
Abermaw.....	I9	20	I9.2
Dolgellau	2I	20	I5.6
Ffestiniog	47	56	I8.I
Tywyn	29	25	I4.3
Dosbarthiadau Gwledig:			
Deudraeth	57	63	I8.0
Dolgellau	58	38	I5.2
Edeirnion	28	I6	II.5
Penllyn	II	I2	I0.2

Cyfradd marwolaethau Cymru a Lloegr - II.6 (Ffigwr heb fod yn derfynol)

Tabl XI

ACHOSION MARWOLAETHAU	DOSBARTHIADAU DINESIG										DOSBARTHIADAU GWLEDIG								CYFANRIF Y SIR
	D.D. BALA		D.D. ABERMAW		D.D. DOLGELLAU		D.D. FFESTINIOG		D.D. TYWYN		D.G. DEUDRAETH		D.G. DOLGELLAU		D.G. EDEIRNION		D.G. PENLLYN		
	G	B	G	B	G	B	G	B	G	B	G	B	G	B	G	B	G	B	
Llid yr ymysgaroedd a chlefydau rhydd	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	I
Darfodedigaeth yr ysgyfaint	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I
Darfodedigaeth arall, yn cynnwys achosion diweddar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	I
Clefydau heintus a parasitig eraill.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	I
Cornwyd llidiog y Geg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cornwyd llidiog y Bibell Fwyd	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I	-	-	I	I	-	2	-	I	7
Cornwyd llidiog yr ystumog	2	-	-	4	I	2	I	-	I	-	2	I	I	3	2	I	-	I	22
Cornwyd Llidiog y Perfeddyn bach ar Coluddion	-	2	-	-	-	-	I	I	-	2	2	I	2	3	-	-	I	I	I6
Cornwyd llidiog yr ysgyfaint ar brefant	I	-	I	-	2	-	5	-	2	-	I	2	I	-	I	-	-	-	I6
Cornwyd llidiog y fron....	-	I	-	-		-	-	I	-	I	-	5	-	2	-	I	-	-	II
Cornwyd llidiog y groth...	-	-	-	-	-	-	-	I		-	-	-	-	-	-	-	-	-	I
Cornwyd llidiog y chwaren wrth enau'r bledren		-	I	-	I	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	I	-	6
Leukaemia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Cornwydydd llidiog eraill	I	I	2	-	2	-	I	3	2	I	3	3	4	2	-	-	-	I	26
Cornwydydd amhenodol a phlentyn	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	I
Clefyd siwgr,.....	-	-	-	-	I	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	3
Afiechyd oherwydd diffyg fitamins	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I
Anemia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	I	-	2
Clefydau eraill yr endocrin	I	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Anhwylderau meddyliol	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	I
Sglerosis lluosrif	-	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Clefydau eraill y gyfundrefn nerfau	-	-	-	-	I	-	-	-	I	-	I	2	-	-	-	I	-	-	6
Clefyd parhaol y galon....	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	3
Gorbwys	-	-	-	-	I	2	-	-	-	-	-	I	I	I	-	-	-	I	7
Afiechyd rhedweli y galon.	7	-	6	I0	7	3	I5	II	8	5	I2	I4	20	8	6	2	4	I	I39
Ffurfiau eraill o glefydau y galon	5	2	-	I	-	2	2	2	2	I	4	5	6	3	3	I	I	2	42
Afiechyd llestriog yr																			

Anwydwst	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	I	-	-	-	-	3
Llid yr Ysgyfaint	2	-	I	I	I	-	-	6	-	2	I	4	2	-	2	I	-	-	23
Bronceitus ac Emffisema	I	-	-	-	2	I	4	2	-	-	6	-	3	-	I	-	-	-	20
Asma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I
Clefydau eraill y gyfundrefn anadlol	-	I	I	-	-	-	2	-	-	-	I	-	3	-	-	-	-	-	8
Wlser y Stumog	-	-	I	-	-	-	-	I	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Rhwystr y perfeddun bach a thorllengig	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	I
Caledwch yr iau	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I	-	-	-	3
Clefydau eraill y gyfundrefn treulio	-	-	-	-	-	-	-	2	-	I	-	I	-	I	-	-	-	-	5
Neffritis a neffrosis	-	I	-	-	-	-	I	I	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	4
Gordyfiant chwarren wrth enau'r bledren	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	2
Clefydau eraill y gyfundrefn cenhedlol a chyfundrefn y dwr	-	-	-	-	-	-	I	2	-	I	2	2	-	I	I	-	-	-	IO
Clefydau y croen, a'r cnawd o dan y croen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Celfydau y gyfundrefn ysgerbwd	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I	-	-	I	I	-	-	-	-	4
Camffurfiadau cynhwynol	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	2
Niwed genedigaeth a genedigaethau anodd	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	I	-	-	-	-	I	-	3
Achosion eraill o farwolaethau Am-enedigol ...	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I	-	-	-	-	-	-	2
Afiechydon ac achosion o ddiffiniad aneglur	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	3	3	I	I	II
Damweiniau wedi ei hachosi gan foduron	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I	-	-	-	-	3
Pob damwain arall	-	-	I	-	-	-	I	-	I	I	3	3	-	I	-	I	-	-	I2
Hunanladdiad a niwediau a hunan-weinyddwyd	-	-	-	-	-	-	I	I	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Achosion allanol eraill	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabl XII

DOSBARTH	Cyfanrif Y marwolaethau	Cyfradd marwolaethau yn ôl y fil o'r boblogaeth I97I	Cyfradd Marwolaethau yn ôl y fil o'r boblogaeth yn y blynyddoedd				
			I966	I967	I968	I969	I970
Sir Feirionnydd	I06	3.04	I.9I	2.94	2.I3	2.57	3.26
Cyfanrif Dosbarthiadau Dinesig	49	3.II	I.99	3.II	I.87	2.53	3.33
Cyfanrif Dosbarthiadau Gwledig	57	2.99	I.83	2.80	2.35	2.59	3.I9
Dosbarthiadau Dinesig:							
Bala	8	4.94	I.97	3.27	2.50	4.38	3.75
Abermaw	8	3.94	3.08	3.08	I.78	3.I7	3.62
Dolgellau	8	3.04	I.53	3.05	I.52	I.I2	3.72
Ffestiniog	I4	2.46	I.86	2.98	I.57	2.36	3.30
Tywyn	II	2.9I	I.9I	3.3I	2.32	2.70	2.86
Dosbarthiadau Gwledig:							
Deudraeth	2I	3.I4	I.55	2.I3	2.50	2.04	2.60
Dolgellau	23	3.65	2.I4	3.40	2.84	2.43	3.69
Edeirnion	7	I.83	2.56	3.84	I.7I	4.39	3.I6
Penllyn	6	2.65	0.73	I.49	I.62	I.63	3.6I

Tabl XIII

Yn rhoddi lleoliad y Cancr ar nifer (gwryw a benyw) a fu farw yn y Sir yn ystod y flwyddyn:-

	Cancr y Grôth		Cancr yr Ystumog		Cancr y Fron		Cancr Yr Ysgyfaint ar Brefant		Cancr y Bibell Fwyd		Cancr o rannau eraill y corff		Cyfanrif	
	G	B	G	B	G	B	G	B	G	B	G	B	G	B
Sir Feirionnydd	-	I	I0	I2	-	II	I4	2	2	5	28	2I	54	52
Cyfanrif Dosbarthiadau Dinesig	-	I	5	6	-	3	II	-	I	I	II	I0	28	2I
Cyfanrif Dosbarthiadau Gwledig	-	-	5	6	-	8	3	2	I	4	I7	II	26	3I
Dosbarthiadau Dinesig:														
Bala	-	-	2	-	-	I	I	-	-	-	I	3	4	4
Abermaw	-	-	-	4	-	-	I	-	-	-	3	-	4	4
Dolgellau	-	-	I	2	-	-	2	-	-	-	3	-	6	2
Ffestiniog	-	I	I	-	-	I	5	-	-	-	2	4	8	6
Tywyn	-	-	I	-	-	I	2	-	I	I	2	3	6	5
Dosbarthiadau Gwledig:														
Deudraeth	-	-	2	I	-	5	I	2	-	-	6	4	9	I2
Dolgellau	-	-	I	3	-	2	I	-	I	I	9	5	I2	II
Edeirnion	-	-	2	I	-	I	I	-	-	2	-	-	3	4
Penllyn	-	-	-	I	-	-	-	-	-	I	2	2	2	4

Tabl XIV

Yn rhoddi nifer y marwolaethau o Cancr ar gyfradd yn ôl y fil o'r boblogaeth yn ystod y deg mlynedd diwethaf.

Blwyddyn	Cyfanrif y Marwolaethau	Cyfradd yn ôl y fil o'r boblogaeth
I962	82	2.I3
I963	85	2.2I
I964	90	2.3I
I965	7I	I.85
I966	72	I.9I
I967	III	2.94
I968	80	2.I3
I969	97	2.57
I970	I22	3.26
I97I	I06	3.04

CLEFYDAU HEINTUS

Dengys y Tabl canlynol nifer yr achosion o glefydau heintus a hysbyswyd yn ystod y flwyddyn

Tabl XV

DOSBARTH	Y Dwymyn Goch	Poliomyelitis	Dysenteri	Y Frech Goch	Clefyd Heintus Yr Iau	Llid Yr Ysgyfaint
Sir Feirionnydd	2	I	I	33	I	-
Cyfanrif Dosbarthiadau Dinesig	2	I	-	5	I	-
Cyfanrif Dosbarthiadau Gwledig	-	-	I	28	-	-
Dosbarthiadau Dinesig:						
Bala	-	-	-	-	-	-
Abermaw	-	I	-	-	I	-
Dolgellau	-	-	-	-	-	-
Ffestiniog	2	-	-	5	-	-
Tywyn	-	-	-	-	-	-
Dosbarthiadau Gwledig:						
Deudraeth	-	-	-	I	-	-
Dolgellau	-	-	I	2	-	-
Edeirnion	-	-	-	-	-	-
Penllyn	-	-	-	25	-	-

GOFAL AM FAMAU A PHLANT IFANC

Clinigau Cyn-enedigol ac Ôl-enedigol

Cynhelir y clinigau hyn mewn pedwar canolfan yn y Sir, a bydd Ymgynghorwr yn bresennol trwy drefniant gyda'r Bwrdd Ysbytai Cymreig. Bydd clinigau yn cael eu cynnal yn:

Blaenau Ffestiniog	Bob dydd Llun
Dolgellau	Y dydd Llun cyntaf ar trydydd yn y mis
Tywyn	Y dydd Gwener cyntaf ar trydydd yn y mis
Bala	Y dydd Iau cyntaf ar trydydd yn y mis

Gwelir fanylion ynglŷn â'r clinigau hyn yn y Tabl canlynol :-

Clinigau	Nifer a Gynhaliwyd	Nifer y cleifion yn bresennol am y tro cyntaf a welwyd	Cyfanrif y rhai a fu yn bresennol
Blaenau Ffestiniog ..	47	I29	702
Dolgellau	23	I33	337
Tywyn	23	65	I42
Bala	24	I09	305
CYFANRIF:	II7	436	I,486

Dosbarthiadau Crefft Mam ac Ymlacio

Cynhelir Dosbarthiadau Crefft Mam ac Ymlacio mewn pedwar canolfan a rhoddir manylion am nifer y rhai fu yn mynychu'r dosbarthiadau hyn yn y Tabl canlynol. Gofelir am y rhain gan yr Ymelwyr Iechyd.

Dosbarthiadau	Sesiynau a gynhaliwyd	Cyfartaledd mynychwyr
Bala	Wythnosol	3
Bl. Ffestiniog	Wythnosol	4
Abermaw.....	Bob Pythefnos	3
Tywyn	Wythnosol	8

Clwb i Famau

Mae clybiau i Famau Ifanc yn cael ei cynnal bob mis ym Mryncrug â Chorwen, a phob pythefnos ym Mlaenau Ffestiniog. Mae'r clybiau hyn yn dal i fod yn hynod o boblogaidd, a dengys y Tabl canlynol y nifer sy'n mynychu y gwahanol ganolfannau.

Clybiau	Cyfartaledd Mynychwyr
Bryncrug	45
Corwen	25
Bl. Ffestiniog .	55

Clinigau Cynllunio Teulu

Yn ystod y flwyddyn, mabwysiadodd y Cyngor Sir Gais Rhif 2 o Gynllun y Gymdeithas Cynllunio Teulu. 'Roedd hyn yn cyd-fynd a mwyafrif o siroedd Gogledd Cymru, ac yn golygu ein bod yn derbyn cyfrifoldeb am bawb oedd yn gwneud defnydd o'r cynllun.

Bu yn anghenrheidiol cael un clinig ychwanegol mîn nos yn Nolgellau, oherwydd fod mwy o alwad am y gwasanaeth yma. Mae hyn yn hwylus i bobl sydd yn gweithio yn ystod y dydd.

Penderfynodd y Cyngor Sir fod clinig i gael eu agor yng Nghorwen. Tan hynny, 'roedd anawsterau staffio wedi rhwystro hyn, a gobeithir gan fod rhain wedi eu datrys, y bydd y Gymdeithas yn gweithredu ei chytundeb a'r Cyngor i agor clinigau fel y bo'r angen.

Cynhelir Clinigau Cynllunio Teulu yn y canolfannau canlynol :-

DOLGELLAU (Ysbyty Dolgellau)	Dydd Mawrth cyntaf a thrydydd	6.30 - 8.00 p.m.
	Ail ddydd Mercher	2.00 - 3.30 p.m.
	Pedwerydd ddydd Llun	2.00 - 3.30 p.m.
BLAENAU FFESTINIOG (Clinig Isallt)	Dydd Mawrth cyntaf a thrydydd	6.00 - 7.30 p.m.
	Yr ail a phedwerydd ddydd Mercher	2.00 - 3.30 p.m.
TYWYN (Y Ganolfan Iechyd)	Yr ail a phedwerydd dydd Mawrth	I0.00 - II.30 a.m.

Dengys y Tabl canlynol yr ystadegau am y clinigau hyn:

Clinigau	Achosion newydd	Nifer yr achosion a fynychodd	Cyfanrif y rhai a fynychodd
Bl. Ffestiniog	66	290	726
Dolgellau	47	III	277
Tywyn	27	49	77
Cyfanrif:	I40	450	I,080

Seitoleg Cervix

Parheir i wneud y gwaith hwn mewn cysylltiad a Canolfannau Cynllunio Teulu. Mae galw cynyddol am Gynllunio Teulu, serch hynny, yn creu angen am sesiynau ychwanegol ar gyfer gwaith seitolegol, ac yn ystod y flwyddyn darparwyd ar gyfer dechrau clinig Seitoleg Cervix ym Mlaenau Ffestiniog yn y flwyddyn arianol nesaf.

Canolfannau Llês Babanod

Yr oedd tri-ar-ddeg o Ganolfannau Llês Babanod yn y Sir, a chynhaliwyd 273 sesiynau yn y canolfannau hyn yn ystod y flwyddyn. Bydd yr Ymarferwyr Meddygol Lleol yn gweithredu fel Swyddogion Meddygol yn y clinigau hyn. Parhaodd y nifer a fynychodd y clinigau yn y Sir yn uchel, a bu I,30I o blant yn bresennol yn ystod y flwyddyn.

Yn ychwanegol at hyn, bydd clinigau gan yr Ymwelwyr Iechyd yn Abergynolwyn, Blaenau Ffestiniog, Corwen a Harlech bob yn ail a rhai y mae y Meddygon yn eu mynychu.

Dengys nifer y plant a fynychodd bob clinig yn y Tabl canlynol:-

Lleoliad	Nifer y plant a fynychodd am y tro cyntaf yn ystod y flwyddyn			Cyfanrif y rhai a fu yn bresennol
	Wedi ei geni yn I97I	Wedi ei geni yn I970	Wedi ei geni yn I966-69	
Aberdyfi	3	6	7	59
Bala	4I	I9	9	289
Abermaw	I8	35	29	644
Corris	II	8	24	I44
Corwen	39	50	95	405
Dolgellau	56	43	62	55I
Dyffryn Ardudwy.....	I9	I3	2I	I98
Blaenau Ffestiniog...	58	79	70	7I7
Llan Ffestiniog	9	9	25	I35
Harlech	2I	29	72	23I
Penrhyndeudraeth.....	39	35	34	585
Tywyn	49	42	45	73I
Trawsfynydd	23	I8	36	229
CYFANRIF:	386	386	529	4,9I8

Rhoddi'r fanylion isod ynglŷn âr Swyddion Meddygol a wasanaethodd yn y Clinigau Llês Babanod yn ystod y flwyddyn:-

Aberdyfi .. .. Dr. T.T. Davies
Bala .. .. .. Dr. Ian Roberts
Abermaw .. .. Dr. Roger Davies
Corris.. .. .. Dr. G.M. Simhan
Corwen .. .. Dr. D.G. Roberts
Dolgellau.. .. Dr. H.D. Owen
Dyffryn Ardudwy.. .. Dr. Roger Davies
Blaenau Ffestiniog Dr. O. Glyn Jones
Harlech .. .. Dr. L.W. Dias
Llan Ffestiniog.. .. Dr. D.M. Evans
Penrhyndeudraeth .. Dr. Ieuan Parry
Tywyn .. .. Dr. W.J. Murfin
Trawsfynydd .. .. .. Dr. I.W. Griffith

Camffurfiadau Cynhwynol

Mae'n rhaid i'r Cyngor Sir gyflwyno adroddiad bob mis i'r Cofrestrydd Cyffredinol yn rhoddi manylion am anffurfiadau cynhwynol mewn genedigaethau byw a marwanedig mewn babanod newydd-eni. Daw y wybodaeth i'r Awdurdod Iechyd Lleol oddiwrth Gynghorwyr Ysbytai, Meddygon Lleol neu Fydwragedd. Mae 37 wedi ei cofrestru ers 1964.

Cofrestr o blant sydd o bosibl mewn perygl

Cedwir cofrestr o blant sydd o bosibl mewn perygl oherwydd amgylchiadau:-

Genetig	-	Dallineb, byddardod, ac yn y blaen, yn y teulu.
Cyn-geni	-	Rwbela neu glefydau heintus eraill. Anghymarusrwydd gwaed, sensiteiddiad rhesws. Gorgyfogi. Gwaedlif cyn-geni. Afiechyd tost yn peri bod eisiau cemotherapeg neu law-feddyginiaeth yn y misoedd cyntaf o feichiogrwydd. Perlydrau-X. Afiechyd ar y thiroid. Clefyd siwgr. Tocsemia, ynglŷn â beichiogrwydd. Anhawsterau eraill yn ymwneud a beichiogrwydd, e.e. llid yr elwlod. Unryw afiechyd seiciatrig yn ystod beichiogrwydd.
Yn ystod y geni	-	Genedigaeth hir neu anodd. Pwysau baban o dan bedwar pwys, neu feichiogrwydd o lai na thri-deg-chwech wythnos. Asfficsia geni. Sugno gwael am hir.
Wedi geni	-	Clefyd melyn. Ffitiau. Anhwlder anadlu. Ymosodion glasglwyf. Unryw anffurfiadau cynhwynol.

Ar ddiwedd y flwyddyn yr oedd 372 o blant ar yr rhestr yma.

Gofal am Famau Dibriod a'r plant

Caewyd y cartref i Famau Dibriod yn Bersham Hall, Wrecsam y flwyddyn yma. Ar ôl y 31ain Mawrth, yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol sydd yn gyfrifol am y gwaith yma, a byddaf yn dod a phob achos i sylw yr Adran yma.

Gofal Deintiol Mamau a Phlant Ifanc

Fel y mae dyfodol deintyddiaeth yn pwyso mwy at ofal ataliol, mae swyddogaeth y fam ifanc a'i phlant yn dod yn fwy pwysig. Drwy'r wlad mae deintyddion yn sylweddoli mai'r ffordd resymegol i drin afiechyd deintiol ydyw ei atal yn hytrach na'i wella. I gyrraedd yr amcan hwnnw, mae gwaith ymchwil i ddulliau ataliol wedi cynyddu, ac mae ystadegau ar gael yn awr sy'n profi'n ddiamheuol bod atal yn cyfrannu'n sylweddol i'r holl broblem ddeintiol. Ymlith y ffeithiau sy'n dod i'r golwg sydd o ddiddordeb i'r deintydd, gellir nodi mai'r mwyaf perthnasol yw mater lleoli pydredd cynyddol yn nannedd plant. Gyda'r wybodaeth hon, mae hi'n bosibl cyfarwyddo pa ddulliau ataliol sydd fwyaf effeithiol i wahanol oedran. Er enghraifft, fe wyddys yn awr bod pydredd yn yr oed 2 - 5 mlwydd yn fwyaf parod i gychwyn yn y mannau gorffwys rhwng y dannedd, tra yn yr oed 5 - 9 mlwydd mae pydredd yn fwyaf parod i ddatblygu ar arwyneb brathu'r dant. Gan fod angen dulliau ataliol gwahanol ar gyfer y ddau leoliad yma, mae'r wybodaeth yma'n werthfawr dros ben. Mae darlithoedd ar faterion deintiol i famau beichiog wedi bod yn ddiddordeb annisgwyl a gofal mawr am faterion deintiol, ac mae'n dda gweld y fath werth-fawrogiad o'r gwaith a wneir. Un o ganlyniadau mwyaf gwerthfawr y sgyrsiau hyn yw'r cyswllt a'r dealltwriaeth agosach rhwng y staff deintiol a'r ymwelwyr iechyd. Teimlaf yn gryf os bydd mwy a mwy o gydweithrediad rhwng tîmau iechyd a deintiol y bydd mwy a mwy o fudd i'r cleifion.

Dosbarthiad Bwydydd Llês

Ar gais Adran Iechyd a Nawdd Cymdeithasol, parhaodd y Cyngor i drefnu i ddosbarthu bwydydd llês i famau yn disgwyl â phlant o dan bump oed. 'Roedd I8 canolfan dosbarthu yn gweithredu ddiwedd y flwyddyn; 7 prif ganolfan ac II o is-ganolfannau. Gweithwyr gwirfoddol sydd yn bennaf gyfrifol am ddosbarthu bwyd yn y canolfannau hyn, a gwethfawrogir y gwaith a wnaed ganddynt yn fawr iawn.

Bu newid yng nghyflenwad y bwydydd llês; peidiodd Oel Iau Cod a bod ar gael ar ôl 30ain Ebrill, ac ni chydnabyddir Sudd Oren fel bwyd llês ar ôl 3Iain Rhagfyr. Cymerwyd lle Oel Iau Cod a Sudd Oren gan ddiferion fitamin A, D a C i blant a bydd tabledi fitamin A, D a C i famau ar gael yn fuan. O'r 4ydd Ebrill, ataliwyd gwerthu llaeth llês rhad, ond fe roddwyd hawl i gynyddu nifer y rhai oedd angen llaeth llês am ddim.

Dengys y Tabl canlynol gyfanrif y Bwydydd Llês a ddosbarthwyd yn ystod y flwyddyn, ynghŷd â ffigirau am y ddwy flynnedd flaenorol.

	Llaeth sych Gwladol	Oel Iau Cod	Tabledi Fitamin A & D	Sudd Oren	Diferion Fitamin
	(Tiniau)	(Boteli)	(Pacedi)	(Boteli)	(Boteli)
I969	3,3II	4I2	223	6,24I	-
I970	92I	392	27I	6,238	-
I97I	642	327	I92	6,8I0	4I9

Gwelir yn y Tabl isod faint o fwyd a gafodd ei werthu yn ystod y flwyddyn yn y gwahanol ardaloedd.

Ardaloedd	Llaeth sych Gwladol	Oel Iau Cod	Tabledi Fitamin A a D	Sudd Oren	Diferion Fitamin
Dolgellau	8I	33	I7	I,003	48
Penrhyndeudraeth	I03	54	56	I,707	63
Bala	-	I9	II	294	8
Blaenau Ffestiniog	II4	68	48	I,233	58
Abermaw	302	85	2I	I,I78	82
Tywyn	8	4I	33	I,05I	64
Corwen	34	27	6	344	96
Cyfanswm:	642	327	I92	6,8I0	4I9

Rhoddi'r enwau a chyfeiriadau y rhai oedd yn dosbarthu Bwydydd Llês ar y 31ain Rhagfyr 1971.

Canolfan	Enw a chyfeiriad y Dosbarthwyr	Lle ag Amser y Gwerthiant
Ardal Dolgellau		
Adran Iechyd	Swyddfa'r Sir, Dolgellau	Yn y Swyddfa, Bob dydd
Dinas Mawddwy	Mrs. H. Williams, Hyfrydle	Yn Hyfrydle, Bob dydd
Corris	Mrs. E.P. Williams, Chusan	Yn y 'Surgery' - dydd Mercher olaf yn y mis
Trawsfynydd	Mrs. D. Edwards, 5 Ty Gwyn	Yn y Siop, Bob dydd
Fairbourne	Mrs. N.G. Evans, 22 Beach Road	Yn y tŷ, Bob dydd
Ardal Penrhyndeudraeth		
Penrhyndeudraeth - C.Ll.B.	Mrs. M. Williams, Gwynant, 4 Minffordd Road	Yn Neuadd yr Eglwys - Bob yn ail ddydd Mawrth yn y mis
Harlech	Mrs. J.G. Parry, Pensarn Farm	Yn y Llyfrgell, dydd Llun cyntaf ar trydydd yn mhob mis
Ardal Bala		
Bala	Mrs. G. Williams Awelon	Clinig Hafan, Bob dydd Iau
Ardal Blaenau Ffestiniog		
Blaenau Ffestiniog	Mrs. M.P. Denovan	Clinig Isallt - Bob dydd Mawrth a dydd Gwener
Ardal Abermaw		
Abermaw	Mrs. J.A. Morris Min-y-Morfa	Yn y Llyfrgell
Abermaw - C.Ll.B.	Mrs. M. Jones, I Epworth Terrace	Clwb Ieuenctid, Abermaw Bob yn ail ddydd Iau
Dyffryn Ardudwy	Mr. Foxwell, Botwnog Stores	Yn y Siop, Bob dydd
Llanbedr	Mr. Gregory Wenallt Stores	Yn y Siop, Bob dydd

Canolfan	Enw a chyfeiriad y Dosbarthwr	Lle ag Amser y Gwerthiant
Ardal Tywyn		
Tywyn	Swyddfa'r Cyngor	Yn y Swyddfa, Bob dydd
Aberdyfi	Mrs. Gladwin, I2 Penhelig Tce.	Yn Neuadd yr Eglwys - Trydydd dydd Mawrth yn mhob mis
Ardal Corwen		
Corwen	Mrs. Bates, Sandhurst, Maesafallen	Clinig Glaslwyn - dydd Iau cyntaf ar trydydd dydd Mawrth ym mhob mis
Llandrillo	Mrs. Roberts, The Stores	Yn y Siop, Bob dydd
Gwyddelwern	Mrs. B. Roberts Afallon, Station Road	Yn y tŷ - Bob dydd

Bwydydd Priodol

Gwerthwyd bwydydd priodol i fabanod yn y mwyafrif o Ganolfannau Llês Babanod yn y Sir am bris traul ynghŷd â swm bach i gyfarfod y costau gweinyddol. Yn ystod y flwyddyn ariannol I97I/I972, 'roedd cyfamswm y gwerthu yn £2,593.40 i'w gymharu a £2,088.42 yn ystod I970/7I. 'Roedd hyn yn rhannol oherwydd cynnydd yn y pris, ond 'roedd hefyd gynnydd yn y gwerthiant.

BYDWREIGIAETH

Gwnaed y gwaith yma gan un-deg-naw o Fydwragedd. Er mai dim ond wyth genedigaeth fu yn y cartref, bu cynnydd yn yr achosion a ddanfonwyd adref yn gynnar; 'roedd 358 o achosion a gwnaed I,620 o ymweliadau. Mae gan y Fydwraig gyfrifoldeb cyfreithiol am y fam â'r baban ar ôl y geni hyd y I0fed diwrnod ac yn hŵy os bydd angen. Ymwelsant â 68 o achosion cyn-enedigol yn eu cartrefi, cyfanswm o I60 o ymweliadau.

Mae'r ymweliadau â chlinigau Arbenigwyr a Meddygon Cyffredinol yn parhau, a rhoddi'r dosbarthiadau crefft-mam ac ymlacio mewn cysylltiad â'r Ymwelwyr Iechyd.

Bu chwe bydwraig ar gwrs hyfforddiant a rhoesant adroddiad yng nghyfarfod y Staff.

Mae'r cysylltiad gyda'r ysbytai yn parhau.

Nifer y genedigaethau yn y cartref lle y bu y Fydwraig yn gweini o dan drefniadau y Gwasanaeth Iechyd Gwladol		
Y meddyg ddim wedi ei sicrhau	Y meddyg wedi ei sicrhau	Cyfanrif
3	5	8

YMWELIADAU IECHYD

Gwnaed y gwaith yma gan dair-ar-ddeg o Ymwelwyr Iechyd. 'Roedd pump yn gweithio yn llawn-amser, dwy yn rhan-amser, tra 'roedd chwech yn cyfuno gwaith Ymwelwyr Iechyd â gwaith arall.

Mae lle amlwg yn dal i gael ei roi i ofalu am famau a rhai o dan bump oed, ond mae'r gwaith wedi cael ei ymestyn gryn lawer i gynnwys y teulu i gyd, yn arbennig yr hên a'r rhai dan anfantais. Bu mynychu clinig y Geriatrydd o fudd mawr, yn aml yn peri bod eisiau galw mewn cartrefi gyda'r Geriatrydd a'r Meddyg Cyffredinol. Parheir i fynychu Clinigau'r Ymgynghorwyr a chlinigau Cynllunio Teulu. Rhoddir mwy o bwyslais ar yr agwedd ddysgu o waith yr Ymwelydd Iechyd yn arbennig yng Nghrefft Mam. Rhoddodd agor y Ganolfan Iechyd newydd yn Nhywyn ddigon o gyfle, a gwnaed llawer o waith yn y cyfeiriad yma.

Sefydlwyd cysylltiad da â Gwasanaeth Iechyd yr Ysgolion.

Bu dwy Ymwelydd Iechyd ar gwrs ychwanegol, tra bu dwy mewn Diwrnod Astudio a drefnwyd gan Gyngor Sir Gaernarfon, a chafwyd adroddiad gan bob un ohonynt ym Mhwyllgorau y Staff.

ARDAL	Plant wedi eu geni yn 1971	Plant wedi eu geni yn 1970	Plant wedi eu geni yn 1966 - 69
Aberdyfi	10	9	46
Bala	53	46	166
Abermaw	19	3	44
Blaenau Ffestiniog	117	53	237
Corris	13	16	39
Corwen	65	74	265
Dinas Mawddwy	11	3	13
Dolgellau	40	16	11
Dyffryn Ardudwy....	24	27	64
Ffestiniog a Thrawsfynydd	51	55	204
Harlech	34	46	95
Penrhyndeudraeth ..	63	30	34
Tywyn	73	78	187
CYFANRIF:	573	456	1,405

Ffenylcetonwria

Mae'r Ymwelwyr Iechyd yn ymgymryd â'r gwaith arferol o archwilio am Ffenylcetonwria. Mae'r afiechyd yma yn effeithio ar ymennydd babanod ifanc iawn, ac os na chaiff sylw, mae'n rhoddi annormalaeth meddyliol tost. Ni ddarganfuwyd un achos yn ystod y flwyddyn.

Gwnaed y gwaith yma gan ddwy-ar-bymtheg o nyrsus ardal llawn-amser a chwech o rai rhan-amser.

Peidiodd cynllun hyfforddi Sefydliad Nyrsus y Frenhines. Mae'n ofynol bod pob nyrs ardal wedi cwbwlhau ei hyfforddiant at y gwaith yn yr ardal, a chymeradwywyd cais y Cyngor Sir i ddod yn Awdurdod Hyfforddiant. Golyga hyn fod dwy o'r Staff wedi cael cwbwlhau hyfforddiant ymarferol tri mis yn ei hardal eu hunain, ac yn uno a Chyngor Sir Ddinbych i wneud tair wythnos o astudiaeth damcaniaethol. 'Roedd y ddwy yn llwyddiannus yn yr arholiad ar ddiwedd y cwrs. Dilynodd dwy o'r Staff Hŷn Gwrs wythnos i Hyfforddwyr Gwaith Ymarferol. Mae Miss M.E. Davies, Nyrs Ardal/Bydwraig/Ymwelydd Iechyd Hŷn wedi bod yn cymryd gofal yn absenoldeb Prif Swyddog Nyrsio.

Mae'r angen am gyswllt cyd-rhwng y nyrsus ar Meddygon Cyffredinol yn gweithio o Ganolfannau Iechyd yn dod yn fwy amlwg, a lle mae hynny'n digwydd mae mwy o foddhad yn y gwaith. Mae'r cysylltiad da â'r ysbytai wedi parhau, ac yr ydym yn ddiolchgar i'r Swyddogion Nyrsio a'r Staff am eu cymorth, ac i'r Meddygon Cyffredinol am eu cydweithrediad. Parhawyd i gynnal pwyllgorau staff yn fisol, a buom yn ffodus i gael darlithoedd gan ymgynhorwyr sydd yn ymweld ar Sir. 'Rydym yn ddiolchgar iddynt, ac i Brif Swyddogion Nyrsus yr Ysbytai, ac i Swyddogion gwahanol Adrannau y Cyngor Sir am fod mor barod i'n helpu.

DOSBARTH	Nifer yr achosion a gafodd wasanaeth yn y flwyddyn	Nifer yr achosion oedd o dan 5 oed pan yn cael yr ymweliad cyntaf yn 1971	Nifer yr achosion oedd dros 65 oed pan yn cael yr ymweliad cyntaf yn 1971
Aberdyfi	53	-	30
Bala	194	5	91
Abermaw	75	1	5
Blaenau Ffestiniog	228	9	84
Corris	115	7	26
Corwen	150	5	38
Dinas Mawddwy	108	7	44
Dolgellau	92	1	36
Dyffryn Ardudwy	130	7	79
Celynin	107	3	28
Ffestiniog a Trawsfynydd	81	4	55
Harlech	82	-	21
Penrhyndeudraeth	75	-	38
Tywyn	26	1	38
CYFANRIF:	1,516	50	613
CYFANRIF 1970:	1,596	80	717

GWASANAETH CYMORTH CARTREF

Parhaodd y gwasanaeth yma yn ystod chwarter cyntaf y flwyddyn pan drosglwyddwyd ef i'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol.

GWASANAETH IECHYD MEDDWYL

Dengys yr ystadegau canlynol y nifer a dderbyniwyd i Ysbyty Dinbych yn ystod chwarter cyntaf y flwyddyn, cyn y trosglwyddo i'r Adran Gwasanaethau Cymdeithasol, nifer yr achosion a gyfeiriwyd i'r Adran Iechyd ynghŷd â'r rheswm dros eu cyfeirio:

Cleifion Sâl eu Meddyliau a dderbyniwyd i'r Ysbyty yn ystod chwarter cyntaf I97I o dan Ddeddf Iechyd Meddwl I959

	Gwryw	Benyw	Cyfanrif
O dan Adran 5 (Anffurfiol)	2	I	3
O dan Adran 29 (Argyfwng - o dan sylw)	I	-	I
	3	I	4

Achosion a ddaeth i sylw yr Adran Iechyd

Gan Ysbytai	(a) yn dilyn rhyddhad	-	I	I
	(b) yn dilyn presenoldeb yng Nghlinig Cleifion Amhreswyl	I	3	4
Gan Eraill		I	I	2
		2	5	7

DEDDF RHEOL MEITHRINFEYDD Â GOFALAETH PLANT, I948

Yn ystod chwarter cyntaf y flwyddyn, cofrestrwyd adeiladau yn Nhywyn a Blaenau Ffestiniog o dan y ddeddf yma. Ar ôl y 3Iain Mawrth, yr Adran Gwasanaethau Cymdeithasol sydd yn gyfrifol am y gwaith yma.

CANOLFANNAU IECHYD

Yn y Ddeddf Gwasanaethau Iechyd Gwladol 1946, gwnaeth Adran 21 hi'n ddyletswydd i awdurdodau iechyd lleol i ddarparu adeiladau a alwyd yn "Ganolfannau Iechyd".

'Roedd yr adeiladau hyn i ddarparu canolbwynt i'r gwasanaethau iechyd oedd yn gweithio ynghanol y gymdeithas, gwasanaethau cyffredinol, meddygol a deintiol, y gwasanaethau fferyllol a'r holl wasanaethau yr oedd yn ofynol i'r awdurdodau iechyd lleol i'w darparu dan Ddeddfau'r Gwasanaeth Iechyd Cenedlaethol a'r Iechyd Cyhoeddus.

Yn y blynyddoedd wedi gweithredu'r Ddeddf, yn araf iawn y sefydlwyd y canolfannau hyn, ac 'roedd patrwm gofal iechyd yn dilyn yn glos at batrwm y cyfnod blaenorol. Yn ddiweddarach fodd bynnag, drwy ffactorau cymdeithasol ac economaidd a thrwy newidiadau mewn dulliau therapiwtig ac ataliol, daeth manteision y math yma o ddarpariaeth yn fwy amlwg.

Ymhlith y manteision hyn 'roedd y ffaith na allai tair cangen y gwasanaethau iechyd weithredu bellach ar wahân i'w gilydd. Ymunodd meddygon cyffredinol mewn grwpiau er mwyn cydweithredu a chydgynnal, a mabwysiadodd y gwasanaeth nyrsio mewn cymdeithas y dull o gysylltu nyrsys unigol a phractis meddygon.

Cyfeirir at hyn yn yr adroddiad ar Wasanaethau Nyrsys yn y Sir. Mae nyrsys mewn cymdeithas yn yr ardal yma wedi bod mewn cysylltiad agos drwy'r amser â meddygon cyffredinol, felly mae'r cynllun cyswllt yn gweithio'n dda. Mewn rhai rhannau o'r Sir, serch hynny, mae hi'n anodd gweithredu'r cynllun oherwydd y pellter oddiwrth feddygfeydd y meddygon cyffredinol, ond hyd yn oed wedyn mae'r nyrsys yn cydweithio'n agos a'r meddygon teulu.

Mae'r dull tîm yma o fudd mawr i'r claff unigol ac i aelodau'r tîm.

Dysgwyd gwerth dull "tîm cynllun" yn ystod cyfnodau cynllunio'r canolfan iechyd cyntaf y Sir yn Nhywyn, ac fe roed y gwersi ar waith wrth ddechrau cynllunio'r canolfan nesaf i'w adeiladu yn Blaenau Ffestiniog.

Yn 1971 agorwyd canolfan iechyd cyntaf y Sir yn Nhywyn.

CANOLFAN IECHYD TYWYN

Brechiad rhag y Frech Wen

Mae'r Cyd-bwyllgor ar Ymuneiddio a Brechu wedi adolygu yr arwyddion am gynnig ymuneiddio rhag y frech wen ym Mhrydain Fawr. Casglodd y Pwyllgor fod:-

(i) y cyfle i ddod â'r frech wen i Brydain wedi lleihau yn sylweddol, ac yn debyg o ddal i leihau gyda'r cynnydd pellach yn ymgyrch ddifodi Sefydliad Iechyd y Byd;

(ii) felly mae'r cyhoedd Prydeinig yn llawer llai tebygol i gael eu gwenwyno â'r frech wen nag ar unrhyw adeg yn y gorffennol er pan gofnodwyd yr afiechyd gyntaf yn y wlad yma; ac

(iii) mae brechu yn ffordd saff a sicr o ddiogelu rhag y frech wen i fwyafrif helaeth o bobl, ond mae nifer o anhawsterau difrifol mewn plentyndod, er yn ychydig, allan o bob cyfartaledd i'r perygl iddynt gael y frech wen ym Mhrydain.

Felly, mae'r cyd-bwyllgor wedi dod i'r farn ganlynol, ac mae hyn wedi ei dderbyn gan yr Ysgrifennydd Gwladol -

(a) cymeradwyir nad oes angen brechu rhag y frech wen fel trefn arferol yn ystod plentyndod;

(b) dylai holl deithwyr mewn neu allan o wahanol rannau o'r wlad lle mae'r frech wen yn endemig, neu wledydd lle mae cynllun difodi ar waith, gael eu diogelu gan frechiad diweddar, a

(c) dylai staff gwasanaeth iechyd sydd yn dod i gysylltiad a chleifion gael cynnig brechiad ac ad-frechiadau cyson.

Mewn canlyniad i hyn, mae brechu arferol rhag y frech wen wedi peidio a bod, a dengys y Tabl canlynol ffigyrau am y rhai a frechwyd cyn i'r polisi yma ddod i rym.

Oedran	Nifer a frechwyd yn llwyddiannus	Nifer o Ad-frechiadau llwyddiannus
0 - I2 mis	-	-
I blwydd	58	I
2 - 4 blwydd	78	-
5 - I5 blwydd	9	22
I5 + ...	40	I42
CYFANRIF:	I85	I65

Mae'r Tablau canlynol yn rhoi manylion am yr ymuneiddiadau eraill yn ystod y flwyddyn :-

Cyrsiau Cyntaf Gorffenedig

Math o Frech neu Ddos	Blwyddyn geni					Eraill o dan I6	Cyfanrif
	I97I	I970	I969	I968	I964-67		
I. Cwadrwpl DTPP.....	-	-	-	-	-	-	-
2. Triphlyg DTP	4I	280	82	I6	6	6	43I
3. Difftheria/Pyrtwsis	-	-	-	-	-	-	-
4. Difftheria/Tetanws	I	3	2	3	I90	9	208
5. Difftheria	-	-	-	-	-	-	-
6. Pyrtwsis.....	-	-	-	-	-	-	-
7. Tetanws.....	-	-	4	5	24	208	24I
8. Salc	-	-	-	-	-	-	-
9. Sabin	32	277	98	26	27	I2	472
I0. Y Frech Goch.....	2	46	55	28	32	4	I67
II. Y Frech Almaenig.....	-	-	I	-	-	II0	III
I2. Llinellau I+2+3+4+5 (Difftheria).....	42	283	84	I9	I96	I5	639
I3. Llinellau I+2+3+6 (Y Pâs)....	4I	280	82	I6	6	6	43I
I4. Llinellau I+2+4+7 (Tetanws)..	42	283	88	24	220	223	880
I5. Llinellau I+8+9 (Polio).....	32	277	98	26	27	I2	472

Brechiadau Atgyfnerthu

Math o frech neu ddos	Blwyddyn geni					Eraill o dan I6	Cyfanrif
	I97I	I970	I969	I968	I964-67		
I. Cwadrwpl DTPP.....	-	-	-	-	-	-	-
2. Triphlyg DTP	-	8	I	6	I08	9	I32
3. Difftheria/Pyrtwsis.....	-	-	-	-	-	-	-
4. Difftheria/Tetanws	-	-	-	-	-	-	-
5. Difftheria	-	-	-	-	-	-	-
6. Pyrtwsis	-	-	-	-	-	-	-
7. Tetanws	-	-	-	-	-	-	-
8. Salc	-	-	-	-	-	-	-
9. Sabin.....	-	I8	3	I0	272	34	337
I0. Llinellau I+2+3+4+5 (Difftheria)	-	8	I	6	I08	9	I32
II. Llinellau I+2+3+6 (Y Pâs).....	-	8	I	6	I08	9	I32
I2. Llinellau I+2+4+7 (Tetanws).....	-	8	I	6	I08	9	I32
I3. Llinellau I+8+9 (Polio).....	-	I8	3	I0	272	34	337

GWASANAETH AMBIWLANS

STAFF

Penodwyd dau gyrrwr ambiwlans ychwanegol yn ystod y flwyddyn:

D.W. Ellis - Dolgellau
B.K. Edwards - Corwen

Ymddiswyddodd Mrs. E.F.M. Baggaley, S.R.N., fel cynorthwywr ambiwlans rhan-amser yn Abermaw.

Penodwyd Mr. E.W. Roberts fel peiriannydd yng Ngweithdai Ambiwlans/ Gwasanaeth Tân.

Gweithiodd Mr. G.V. Lewis, myfyriwr peiriannydd yn y weithdai unedig am chwe mis fel rhan o'i hyfforddiant.

Bu gyrrwyr ambiwlans D.W. Ellis a B.K. Edwards ar gwrs hyfforddiant chwech wythnos yn Ysgol Hyfforddiant Gwasanaeth Ambiwlans Sir Gaer, a buont yn llwyddiannus.

Mynychodd gyrrwyr ambiwlans J.R. Evans, Dolgellau, a H.R. Owen, Bala, gwrs dwy-wythnos yn yr un Ysgol i yrrwyr ambiwlans a mwy na phum mlynnedd o wasanaeth.

AMBIWLANS

Yn ystod y flwyddyn derbyniwyd tair ambiwlans:-

I.	LFF 735 J	Car "Vauxhall Victor 2,000 Estate". Car achosion eistedd/stretsier gan Lomos - yn Dolgellau.
2.	MFF I08 J	Un "Landrover" gyda "chassis" a chorff "fibreglass Lomos" yn Dolgellau.
3.	MFF 785 J	Un "Ford Transit 25 cwt. chassis" gyda gyriad otomatig a chorff "fibreglass Lomas" - yn Bala

CELFI

Prynwyd chwech o "Tynemouth spinal" sblints; un i fod ym mhob Gorsaf Ambiwlans.

Prynwyd hefyd chwe offer "analgesic Entonox"; un i bob Gorsaf.

Efo "Entonox" ar gael, gall y Gyrrwyr Ambiwlans, am y tro cyntaf, gynnig help i achosion mewn poen garw oherwydd afiechyd neu niwed.

CYFFREDINOL

Dengys ystadegau I97I gynnydd yn nifer y cleifion mewn cyfyngder a gludwyd, a lleihad yn nifer achosion eistedd.

'Roedd hyn i raddau yn bod oherwydd mae dyma y flwyddyn llawn gyntaf na fu angen i'r Gwasanaeth Ambiwlans gyrchu plant yn ddyddiol i'r Ganolfan Hyfforddi'r Ifanc yn Abermaw, ac hefyd oherwydd bu ataliad dros dro yng nglinigau physiotherapi yn Nhywyn a Machynlleth.

Parheir i gael galw cynnyddol am y Gwasanaeth yma yn arbennig yng nghyrchfannau gwylia yn ystod misoedd yr Haf.

GWAITH A WNAED GAN Y GWASANAETH AMBIWLANS YN YSTOD Y FLWYDDYN I97I

GORSAF:	Cyfanrif y Cerbydau	Gerbydau Eistedd	Gyrrwyr Llawn-Amser	Gyrrwyr Rhan-Amser	Achosion Stretsier	Achosion Eistedd	Cyfanrif Achosion	Siwrneiau	Milltiroedd
Dolgellau -									
Ambiwlans	4	-	6	-	52I	2,096	2,6I7	I,026	52,663
Cerbyd Eistedd	-	I	-	-	I2	874	886	3I2	3I,326
Blaenau Ffestiniog									
Ambiwlans	3	-	4	-	507	I,857	2,I64	976	49,772
Cerbyd Eistedd	-	I	-	-	2I	583	604	274	20,602
Penrhyndeudraeth	I	-	I	-	I0I	633	734	29I	I7,300
Corwen	2	-	3	-	9I	2,368	2,459	603	32,763
Bala	2	-	3	-	232	2,449	2,68I	689	45,I02
Abermaw	2	-	3	-	465	I,986	2,45I	743	49,8I3
Tywyn	2	-	3	-	594	2,249	2,843	I,388	42,635
CYFANRIF:	I6	2	23	-	2,544	I5,095	I7,439	6,302	346,976

CERBYDAU EISTEDD WEDI EU CYFLOGI

I969			I970			I97I		
Achosion	Siwrneiau	Milltiroedd	Achosion	Siwrneiau	Milltiroedd	Achosion	Siwrneiau	Milltiroedd
954	937	I6,3I5	I,257	I,204	24,64I	I,464	I,456	32,555

CLEIFION Â GLUDWYD I YSBYTAI A THREFYDD PELL

GORSAF AMBWLANS	CYRCHFAN	NIFER YR ACHOSION	SIWRNEIAU	MILLTIROEDD
DOLGELLAU	Birmingham	4	4	983
	Burton-on-Trent	I	I	277
	Caerdydd	I8	9	2,239
	Caerfyrddin	I2	II	2,I62
	Coventry	I	I	265
	Ynys Wyth	I	I	520
	Lerpwl	202	74	I3,557
	Manceinion	6	4	9I2
	Southend-on-Sea	I	I	589
	Talgarth	I	I	203
	Wolverhampton	3	2	428
BLAENAU FFESTINIOG & PHENRHYNDEUDRAETH	Lerpwl	38	I8	3,03I
	Manceinion	I3	7	I,49I
CORWEN	Lerpwl	I3	6	333
	Manceinion	2	2	390
	Southport	I	I	248
	Stoke-on-Trent	2	I	II8
BALA	Lerpwl	5I	I6	2,575
	Manceinion	I7	9	I,60I
	Stoke-on-Trent	3	2	3I5
ABERMAW	Birmingham	I	I	279
	Lerpwl	25	I0	I,958
TYWYN	Birmingham	I	I	249
	Caerfyrddin	5	4	744
	Lerpwl	I5	6	I,226
	Southport	I	I	239
	Talgarth	I	I	I83
	Wolverhampton	2	2	445
CYFANRIF:		44I	I97	37,560

Cyfanrif yr achosion, siwrneiau a milltiroedd yn ystod I97I a wnaed gan gerbydau y Cyngor Sir a cherbydau eistedd wedi eu cyflogi, ynghŷd â ffigyrau cymharol am I969 a I970.

	I969	I970	I97I
Cyfanrif Achosion	I9,74I	20,502	I8,903
Cyfanrif Siwrneiau	6,823	7,458	7,758
Cyfanrif Milltiroedd	366,909	397,446	379,53I

Achosion a gludwyd gan Wasanaeth Ambiwlans Meirionydd ar ran awdudodau eraill yn ystod I97I.

Awdurdod	Achosion Stretsier	Achosion Eistedd	Cyfanrif Achosion	Siwrneiau	Milltiroedd	
					Stretsier	Eistedd
Cyngor Sir Ddinbych	7	2	9	9	363	6
Cyngor Sir Caernarfon	6	-	-	4	I77	-
Cyfanrif:	I3	2	9	I3	540	6

Achosion o Sir Feirionydd a gludwyd gan Awdurdodau eraill yn ystod I97I

Cyngor Sir Ddinbych	-	2	2	I	-	60
Cyfanrif	-	2	2	I	-	60

Cyfanrif yr achosion a gludwyd gan gerbydau y Cyngor Sir, cerbydau eistedd wedi eu cyflogi ac awdurdodau eraill

	I969	I970	I97I
Achosion	I9,764	20,5I2	I8,9I4
Siwrneiau	6,843	7 462	7,772
Milltiroedd	367,937	397,6I3	380,I37

Gwaith a gariwyd allan gan Weithdai Ambiwlans/Gwasanaeth Tân yn ystod I97I

	Trîn ag atgyweirio moduron	Atgyweriadau mawr	Atgyweriadau ar ôl Damweiniau
Ambiwlans	78	8	2
Cerbydau Nyrses	7	I	3

AMBIWLANS 'FORD TRANSIT' 6-SILINDR GYDA

THROSGLWYDDIAD OTOMATIG

ATAL AFIECHYD, GOFAL AC ÔL-OFAL

Darfodedigaeth

'Roedd yr achosion newydd a hysbyswyd yn ystod I97I yn I0 i gymharu a 9 yn y flwyddyn flaenorol. Sylwer fod yr holl achosion wedi digwydd i ddynion canol oed neu hŷn. Mae dilyn cysylltiadau y rhai hyn yn agwedd bwysig o'r gwaith, oblegid fel y mae yr afiechyd yn prinhau, mae yn anos dod o hyd i darddiad yr afiechyd.

Dengys y Tabl canlynol ddosbarthiad oedran â rhyw darfodedigaeth anadlol ac an-anadlol.

Oedran	Anadlol		An-anadlol	
	G.	B.	G.	B.
0 - I0 oed	-	-	I	-
25 - 29 oed	I	-	-	-
30 - 39 oed	I	-	-	-
40 - 44 oed	2	-	-	-
45 - 50 oed	I	-	-	-
60 - 69 oed	4	-	-	-
CYFANRIF:	9	-	I	-

Dengys y Tabl canlynol y ffigyrau presennol gyda'r rhai am y pedair mlynedd blaenorol :-

Blwyddyn	Poblogaeth	Nifer yr achosion a gofrestrwyd yn y flwyddyn	Cyfanrif y Marwolaethau o'r Darfod-edigaeth	Nifer ar y cofrestr 3Iain Rhag	Cyfradd Marwolaethau o'r Darfodedigaeth yn ôl y fil o'r boblogaeth
I967	37,7I0	I3	4	20I	0.II
I968	37,530	7	4	I75	0.II
I969	37,700	I6	5	I56	0.I3
I970	37,450	9	3	I34	0.08
I97I	34,8I0	I0	2	I24	0.06

Dengys y Tabl canlynol nifer yr achosion a hysbyswyd a'r marwolaethau yn y gwahanol ddosbarthiadau :-

DOSBARTH	ACHOSION NEWYDD				MARWOLAETHAU			
	Anadlol		An-anadlol		Anadlol		An-anadlol	
	G	B	G	B	G	B	G	B
Sir Feirionnydd	9	-	I	-	2	-	-	-
Cyfanrif Dosbarthiadau Dinesig	6	-	I	-	I	-	-	-
Cyfanrif Dosbarthiadau Gwledig	3	-	-	-	I	-	-	-
Dosbarthiadau Dinesig:								
Bala	-	-	-	-	-	-	-	-
Abermaw	-	-	-	-	-	-	-	-
Dolgellau	I	-	-	-	-	-	-	-
Ffestiniog	5	-	-	-	I	-	-	-
Tywyn	-	-	I	-	-	-	-	-
Dosbarthiadau Gwledig:								
Deudraeth	I	-	-	-	I	-	-	-
Dolgellau	I	-	-	-	-	-	-	-
Edeirnion	I	-	-	-	-	-	-	-
Penllyn	-	-	-	-	-	-	-	-

OEDRAN	ACHOSION NEWYDD				MARWOLAETHAU			
	Anadlol		An-anadlol		Anadlol		An-anadlol	
	G	B	G	B	G	B	G	B
0 -	-	-	-	-	-	-	-	-
I -	-	-	-	-	-	-	-	-
2 -	-	-	I	-	-	-	-	-
5 -	-	-	-	-	-	-	-	-
I0 -	-	-	-	-	-	-	-	-
I5 -	-	-	-	-	-	-	-	-
20 -	-	-	-	-	-	-	-	-
25 -	2	-	-	-	-	-	-	-
35 -	I	-	-	-	-	-	-	-
45 -	2	-	-	-	I	-	-	-
55 -	I	-	-	-	I	-	-	-
65 -	3	-	-	-	-	-	-	-
75 -	-	-	-	-	-	-	-	-
CYFANRIF:	9	-	I	-	2	-	-	-

Dengys y Tabl canlynol nifer yr achosion oedd ar y cofrestr ar ddiwedd y flwyddyn:-

DOSBARTH	ANADLOL		AN-ANADLOL	
	Gwryw	Benyw	Gwryw	Benyw
Dosbarthiadau Dinesig:				
Bala	2	I	-	-
Abermaw	I	-	-	I
Dolgellau	7	I	I	-
Ffestiniog	36	I7	2	3
Tywyn	4	2	I	-
Dosbarthiadau Gwledig:				
Deudraeth	I5	4	I	-
Dolgellau	9	5	-	I
Edeirnion	4	3	-	I
Penllyn	2	-	-	-
CYFANRIF:	80	33	5	6
CYFANRIF: I970	83	37	4	I0

Buchfrechiadau B.C.G.

Fel yn y blynyddoedd blaenorol, rhoddwyd profion tiwbercwlin a buchfrechiadau B.C.G. i blant I3 oed. 'Roedd y nifer a'i derbyniodd yn uchel. Gwelir oddi wrth y Tabl isod fod lleihad yn ôl y cant o adwaith cadarnhaol, ac yn wir yn ystod y flwyddyn bu lleihad sylweddol yn nifer y rhai cadarnhaol, ond oherwydd y nifer nid yw hyn yn ystadegol arwyddocaol gan mai'r duedd gyffredinol yw'r ffactor bwysicaf.

Dengys y Tabl isod y nifer o blant a gafodd brawf croen; y nifer yn ôl y cant o adweithwyr cadarnhaol; y nifer nacaol a'r nifer a gafodd frechiad.

Blwyddyn	Nifer Gafodd prawf croen	Nifer y rhai cadarnhaol	% Adwaith cadarnhaol	Nifer y rhai nacaol	Nifer y rhai a fuchfrechwyd
I967	434	65	I4.9	343	343
I968	395	24	6.I	352	352
I969	400	I8	4.5	347	347
I970	390	30	7.7	348	348
I97I	404	7	I.7	35I	35I

Mae Ffisigwyr y Frest yn buchfrechu plant sydd mewn cysylltiad ag achosion yn dioddef o'r Darfodedigaeth. Rhoddwyd prawf croen i I00 o blant yn ystod y flwyddyn, ac fe brofwyd fod 52 o rhain yn gadarnhaol. O'r 48 oedd yn nacaol, cafodd 37 ei buchfrechu yn llwyddiannus.

Gwasanaeth Triniaeth Traed

Cynhelir clinigau trin traed mewn pymtheg o ganolfannau yn y Sir, a bu cynnydd sylweddol yn y nifer yn eu mynychu. Mae'r gwasanaeth hwn ar gael i Hen Bensiynwyr, i rai dan anfantais corfforol a mamau beichiog, ac ymwelir a chartrefi'r rhai sy'n methu mynychu'r clinigau.

Rhoddir manylion o'r gwasanaeth yn ystod y flwyddyn yn y tabl canlynol:-

Nifer yr achosion a gafwyd driniaeth	Nifer y triniaethau a roddwyd	Nifer yr ymweliadau i'r cartrefi
839	28I3	688

Heintiau Gwenerol

Cynhelir clinig yn wythnosol ym Mlaenau Ffestiniog gan Arbenigwr ar Afiechydon Gwenerol o Fangor, ac mae personau sydd yn dioddef o heintiau gwenerol yn cael triniaeth mor fuan ag sydd yn bosibl.

Nifer yr achosion newydd a gafodd driniaeth yn ystod I97I oedd:-

Clefyd gwenerol	I
Hadlif	2
Heintiau eraill yn ymwneud a organau cenhedlu	3
Cyflyrau eraill	I7
	23

Deillion

Nifer y deillion ar y cofrestr ar ddiwedd y flwyddyn:-

Dosbarthiad Oed	Gwryw	Benyw
0 dan I6	-	-
I6 - 29	I	I
30 - 49	3	3
50 - 64	9	6
65 - 79	I8	2I
80 +	4	27
Cyfanrif:	35	58

Cofrestr y Deillion a'r rhai rhannol ddall

Nifer yr achosion a gafwyd ei cofrestru yn ystod y flwyddyn: I6

HANES Y DRINIAETH - Triniaeth perthnasol i ophthalmig - y ganlyniad mewn perthynas i rwystro new wella dallineb/ rhannol ddall.

(a)	Dim yn gwybod	4
(b)	Cyflwr yn addas i driniaeth ond heb gynnig	I
(c)	Anghyflawn	2
(d)	Methu	I
(e)	Gwrthod triniaeth	-
(f)	Achosion na fedr ei trin	7
(g)	Llwyddiant i rwystro neu wella yr anabledd	I

DEDDF BWYD A DRYGIAU, 1955

Mae y Prif Arolygwr Pwysau a Mesurau yn adrodd yr ystadegau canlynol:-

(a) Safon Cyfansoddiad

	Samplau			Llygredig neu ddim yn cyrraedd y safon			Natur y Llygredigaeth neu'r Afreoleidd-dra
	Ffurfiol	Anffurfiol	Cyfanrif	Ffurfiol	Anffurfiol	Cyfanrif	
Llefrith	101	197	298	1	-	1	(1) 10% yn ddiff. mewn brasder

(b) Safon Biolegol

Nifer y samplau a gafwyd ei harchwilio	Nifer y samplau a oedd yn gadarnhaol		Samplau Gwartheg Unigol
	Meicrob y Darfodedigaeth	Meicrob Arthyliad Heintus	
232	-	2	-

(c) Safon Bacteriolegol (Rheol Llefrith (Dynodiad Arbennig) 1963)

Dosbarth y Llefrith	Nifer o samplau a brofwyd	Prawf Priodol	Nifer y samplau		
			Pasiwyd	Methwyd	Ofer
Pasteureiddio	230	Methyl Glas	109	19	2
		Phosphad	230	-	-
Diheintiedig	35	Tyrfu	35	-	-
Heb ei drin	231	Methyl Glas	189	42	42
Triniaeth Gwres eithafol	29	Cyfrif Casgliadau	28	1	1

(d) Antibiotigau

Nifer o samplau a brofwyd	Nifer o samplau a oedd yn nacaol	Nifer y samplau yn dangos canlyniadau cadarnhaol
72	72	-

Tai i'r Henoed

Dosbarth Dinesig Tywyn	-	4 byngalo yn Nhywyn
	-	6 byngalo yn Aberdyfi
Dosbarth Gwledig Deudraeth	-	2 byngalo yn Ynys, Talsarnau

Cyflenwad Dŵr Gwledig â Chynlluniau Carthion

Ystyriwyd a chymeradwywyd y cynlluniau canlynol am grantiau gan y Cyngor.

Dosbarth Gwledig Deudraeth

Ymestyniad Cynllun Carthion a Charthffosiaeth Harlech.

Bwrdd Dŵr Gorllewin Dinbych a Fflint

Cynllun 35 Cyflenwad Gwledig - Gwnodl Bach.

Bwrdd Dŵr Meirion

Ymestyniad y prif gyflenwad yng Nghwrt, Pennal.

INDEX

	Pages
Ambulance Service	76 - 79
Ante-Natal and Post Natal Clinics	62
Area of County	50
Associated Officers of the County Council	49
B.C.G. Vaccination	82
Births	52 - 53
Blind Persons	83
Cancer	59 - 60
Care of the Unmarried Mothers and their Children	65
Cervical Cytology	63
Chiropody Service	82
Congenital Malformations	65
County Medical Officer of Health's Introduction	45
Deaths	56 - 58
Dental Care of Mothers and Young Children	65
Distribution of Welfare Foods	66 - 68
Family Planning Clinics	63
Food and Drugs	84
Health Centres	73
Health Committee	46
Health Visiting Service	70
Home Help Service	72
Home Nursing Service	71
Housing for the Elderly	85
Illegitimate Births	53
Immunisation and Vaccination	74 - 75
Infant Health Centres	64
Infant Mortality	54
Infectious Diseases	61
Mental Health Service	72
Midwifery Service	69
Mothercraft and Relaxation Classes	62
Nurseries and Child Minders Act 1948	72
Population of the County	50 - 51
Scheme for Water Supplies and Sewerage	85
Staff for Health Department	47 - 49
Statistics	50
Still Births	55
Tuberculosis	80 - 81
Venereal Disease	83
Young Wives Clubs	62

Health Department,
County Offices,
Lombard Street,
DOLGELLAU.

To: The Chairman, Aldermen and Councillors
of the Merioneth County Council

Mr. Chairman, Ladies and Gentlemen,

I have the honour to present the Annual Report for the year ended 31st December 1971.

This will, in all probability, be the penultimate Annual Report presented by the County Medical Officer of Health, as profound restructuring of the Health Services of the nation are scheduled to take place in the near future. These proposals, together with the changes that have already taken place in 1971, leading to the setting up of Social Service Departments, will lead to the departure of the Medical Officer of Health from the scene, after a long and honourable history, and the arrival of the Community Physician.

It is to be hoped that with the emphasis on "management" in the new proposals, that the main object of all health services, namely the welfare of the individual patient and his community will still be the aim of the years to come.

The statistics for the year showed a slight increase (8) in the number of live births and the number of still births was one fewer than in the previous year. Infant mortality was less by one death.

The number of domicilliary deliveries by midwives was two fewer than in the previous year. An increasing part of the midwives' responsibility is now directed towards the increasing number of cases discharged before the tenth day, and towards care and education in the ante-natal period.

There were thirteen more deaths than in the previous year. The number of deaths from cancer was sixteen fewer and in these, the incidence of cancer of the lung and bronchus was twelve fewer.

During the early part of the year there was a carry over of the measles epidemic of the previous year. The number of cases of infective hepatitis dropped from 32 to 1.

One case of poliomyelitis was notified on clinical grounds, but further investigation did not substantiate this diagnosis.

This was the first complete year in which Rubella vaccination was available and, although the response was reasonable, I would urge that all those eligible should receive this vaccination in view of the sometimes extremely grave sequelae that can arise during pregnancy, following exposure to the virus.

I wish to thank the County Council Members and especially the Members of the Health Committee for their support and encouragement. I am grateful too to the General Practitioners, other County Council Departments, Voluntary Workers and Members of the Health Department for their helpful co-operation.

I am,
Your obedient Servant,

EVAN RICHARDS,

County Medical Officer of Health

October 1972.

HEALTH COMMITTEE (As at 31.12.71)

Chairman: Ald. E. Cadvan Jones

Vice-Chairman: Ald. Mrs. Gwyneth Evans

The Chairman and Vice-Chairman of the County Council

Aldermen

W.T. Evans
R.O. Griffith
R.P. Lloyd Griffith
John Guest
T.E. Jenkins, O.B.E.
W.R. Webb
J. Arthur Williams

Councillors

F. Webber Davies
E. Jarret Jones
G.E. Lloyd Jones
Ifor R. Jones
J. Morgan Jones
Dr. J.H. Marshall Lloyd
T.W. O'Marah
Emyr W. Price
Miss Annie Roberts
R.G. Roberts
H.V.W. Robinson, M.B.E.
E. Glyn Williams

Representing Medical Practitioners

Dr. R.W. Edwards, Tynycoed, Dolgellau.

AMBULANCE SUB-COMMITTEE

Aldermen

Mrs. Gwyneth Evans
John Guest
T.E. Jenkins, O.B.E.
E. Cadvan Jones
W.R. Webb

STAFF OF THE COUNTY HEALTH DEPARTMENT (As at 31.12.71)

County Medical Officer of Health and Principal School Medical Officer:	Evan F.W. Richards, M.R.C.S., L.R.C.P., D.P.H.
District Medical Officer of Health and Assistant County Medical Officer:	Hugh Francies, M.B., Ch.B., D.P.H.
Assistant County Medical Officer of Health and School Medical Officer:	Watcyn R. Williams, B.Sc., M.B., B.Ch., D.T.M. & H., D.P.H.
Principal School Dental Officer:	W.B. Wolfe, L.D.S., R.C.S.
School Dental Officer:	J. Llewelyn Jones, B.D.S., (commenced August)
Ambulance Officer:	R.H. Law

CONSULTANTS

Ophthalmic:	J.F. Bras, L.R.C.P., L.R.C.S.(Ed.), L.R.F.P.S.(Glasgow), F.R.C.S., D.O. A.M. Chowdbury, M.B., B.F.D.O. G.L. Harper, M.R.C.S., L.R.C.P.,D.O. C. Kenyon Jones, M.B., B.Ch., D.O.
Ear, Nose and Throat:	R. Barraclough, M.B.E., T.D., M.B., Ch.B., D.L.O. Eiron Jones, F.R.C.S.,
Orthopaedic:	Rowland Hughes, F.R.C.S.
Obstetricians:	D.B. Whitehouse, M.D., F.R.C.S., F.R.C.O.G. Geoffrey Williams, M.D., Ch.B., M.R.C.O.G.
Paediatrician:	Gwyn R. Griffith, M.D., F.R.C.P., D.P.H., D.C.H.
Chest Physicians:	G.O. Thomas, M.D., J. Glyn Jones, M.D., E. Clifford Jones, M.B., B.S., M.R.C.S.
Venereologist:	H. Vernon Williams, M.R.C.S., L.R.C.O.

NURSING STAFF (As at 31.12.71)

Chief Nursing Officer: Miss M. Wynne Evans, S.R.N., S.C.M., Q.S., H.V.

School Nurse: Miss Olwen Gittins

District Nurse/Midwives/Health Visitors (combined work):

Miss M.E. Davies	Dyffryn Ardudwy
Miss Eluned Griffiths	Corris
Mrs. Enid Evans	Dinas Mawddwy
Miss A.M. Lloyd	Aberdovey
Miss A.J. Hughes	Penrhyndeudraeth

District Nurses/Midwives (combined work):

Miss F.A. Catherwood	Tywyn
Mrs. M. Roberts	Dolgellau
Mrs. M.E. Jones	Corwen
Mrs. C. Downes	Corwen
Mrs. Gwen Davies	Fairbourne
Mrs. Iona Jones	Blaenau Ffestiniog
Mrs. M.P. Denovan	Blaenau Ffestiniog
Mrs. Gwyneth Griffiths	Bala
Mrs. Beryl Vaughan Green	Barmouth
Mrs. E.P. Jones	Trawsfynydd
Mrs. B. Williams	Harlech (appointed April)
Mrs. Ella Hughes	Relief (Part-time)
Mrs. G. Breedon	Relief (Part-time appointed January)
Mrs. O. Bate	Relief (Part-time appointed September)
Mrs. C.P. Lewis	Relief (Part-time appointed November)

Full-time Health Visitors:

Mrs. Ceridwen Jones	Blaenau Ffestiniog
Miss Megan Jones	Corwen
Mrs. C.A. Pateman	Tywyn
Miss Joan Nicholson	Bala
Mrs. Glenys Evans	Ffestiniog
Miss Gwyneth Thomas	Dolgellau (appointed November)
Mrs. J.M.P. Jones	Barmouth (Part-time)
Mrs. J.G. Parry	Harlech (Part-time appointed March)

District Nurses:

Miss Gwyneth Edwards	Relief (Full-time)
Mrs. R.M. Davies	Relief (Full-time appointed December)
Mrs. M.A.M. Jones	Relief (Part-time)
Mrs. M.A. Mills	Relief (Part-time)
Mrs. G. Hughes	Relief (Part-time)
Mrs. I. Salt	Relief (Part-time appointed October)
Mrs. A.P. Evans	Relief (Part-time appointed November)

ADMINISTRATIVE STAFF (As at 31.12.71)

Senior Administrative Assistant:	Miss E. Eirianwy Roberts
Clerical Staff:	Mrs. Mair Davies Miss M. Elwen P. Evans Miss Jacquelyn Edwards Mrs. M. Wakerley Miss Margaret Elinor Jones R. Caerwyn Hughes Griffith Griffiths
Dental Surgery Assistants:	Miss Eira Parker Miss Ann Pierce

ASSOCIATED OFFICERS OF THE COUNTY COUNCIL

Clerk of the County Council:	E.J. Lloyd Jones, Ll.B.,
County Architect:	Norman Jones, L.R.I.B.A.
County Treasurer:	A.A. Hemphill, F.A.C.C.A.
Director of Social Services:	Emyr Davies
Inspector of Weights and Measures:	R.T. Edwards, F.I.W.M.A.

GENERAL INFORMATION

Area of County (in acres)	422,372
Population of County (I97I Mid-year Estimate)	34,8I0

EXTRACTS FROM VITAL STATISTICS

		Total	M.	F.
LIVE BIRTHS		5I0	272	238
Birth Rate per I,000 estimated population ..	I4.7			
Birth Rate England and Wales	I6.0			
ILLEGITMATE LIVE BIRTHS		42	2I	2I
Per Cent of Total Live Births	8			
STILL BIRTHS		5	3	2
Rate per I,000 Total Live and Still Births..	I0			
Still Birth Rate - England and Wales ..	I2			
TOTAL LIVE AND STILL BIRTHS..		5I5	275	240
INFANT DEATHS (Deaths under I year)		8	3	5
Legitimate Infants		8	3	5
Illegitimate Infants		-	-	-
INFANT MORTALITY RATES				
Total infant deaths per I,000 total live births	I6			
Legitimate Infant deaths per I,000 legitimate live births	I7			
Illegitimate infant deaths per I,000 illegitimate live births	-			
NEO-NATAL DEATHS (First four weeks)		7	2	5
Neo-Natal Mortality Rate per I,000 live births	I4			
Neo-Natal Mortality Rate England and Wales..	I2			
EARLY NEO-NATAL DEATHS (under I week)		7	2	5
Early Neo-Natal Mortality Rate per I,000 total live births	I4			
PERINATAL MORTALITY (Still Births & Deaths under I week)		I2	5	7
Perinatal Mortality Rate per I,000 Total live and still births	23			
MATERNAL MORTALITY (Including abortion).. ..		-	-	-
Maternal Mortality per I,000 live and still births	-			

TABLE I

Giving the population (estimated) mid-year 1971 and the population as enumerated at the Census 1971, rateable value, and the product of a new penny rate.

DISTRICT	Population (estimated) by Registrar General 1971	Population Census 1971	Rateable Value as at 1.4.72	Estimated Product of a New Penny Rate 1.4.72
			£	£
County of Merioneth	34,810	35,277	1,235,620	11,569
Total Urban Districts	15,740	15,816	553,893	5,154
Total Rural Districts	19,070	19,461	681,727	6,415
Urban Districts:				
Bala	1,620	1,580	55,540	512
Barmouth	2,030	2,103	70,327	645
Dolgellau	2,630	2,564	77,540	730
Ffestiniog	5,680	5,751	222,015	2,080
Tywyn	3,780	3,818	128,471	1,187
Rural Districts:				
Deudraeth	6,680	6,771	334,288	3,215
Dolgellau	6,300	6,561	180,353	1,687
Edeyrnion	3,830	3,818	92,798	830
Penllyn	2,260	2,311	74,288	683

POPULATION

Table II

The following Table shows the population of the County for the years 1967-1971

DISTRICT	1967	1968	1969	1970	1971
County of Merioneth	37,710	37,530	37,700	37,450	34,810
Total Urban Districts	17,020	17,130	17,270	17,400	15,740
Total Rural Districts	20,690	20,400	20,430	20,050	19,070
Urban Districts:					
Bala	1,530	1,600	1,600	1,600	1,620
Barmouth	2,270	2,240	2,210	2,210	2,030
Dolgellau	2,620	2,630	2,670	2,690	2,630
Ffestiniog	6,370	6,350	6,350	6,360	5,680
Tywyn	4,230	4,310	4,440	4,540	3,780
Rural Districts:					
Deudraeth	7,030	6,790	6,860	6,930	6,680
Dolgellau	7,060	7,040	7,010	6,510	6,300
Edeyrnion	3,910	4,100	4,100	4,120	3,830
Penllyn	2,690	2,470	2,460	2,490	2,260

LIVE BIRTHS

Table III

DISTRICT	Total Registered Births	Total Notified Births	DOMICILIARY CASES				Total	Cases in Institutions within the County
			Doctor not booked		Doctor booked			
			Doctor present at time of delivery of child	Doctor not present at time of delivery of child	Doctor present at time of delivery of child	Doctor not present at time of delivery of child		
COUNTY OF MERIONETH	510	118	-	3	2	3	8	110
Total Urban Districts	205	62	-	2	-	1	3	110
Total Rural Districts	305	56	-	1	2	2	5	-
Urban Districts:								
Bala	25	4	-	2	-	-	2	-
Barmouth	15	9	-	-	-	-	-	24
Dolgellau	32	15	-	-	-	-	-	41
Ffestiniog	76	2	-	-	-	1	1	-
Tywyn	57	32	-	-	-	-	-	45
Rural Districts:								
Deudraeth	118	11	-	1	2	2	5	-
Dolgellau	91	42	-	-	-	-	-	-
Edeyrnion	63	-	-	-	-	-	-	-
Penllyn	33	3	-	-	-	-	-	-

Table IV

This Table gives the number of Births and Birth Rate per I,000 population during the last ten years:-

Year	No. of Registered Births	Birth Rate	Birth Rate England & Wales
I962	627	I6.34	I8.0
I963	633	I6.49	I8.2
I964	620	I5.95	I8.4
I965	545	I4.24	I8.I
I966	544	I4.4I	I7.7
I967	524	I3.89	I7.2
I968	547	I4.60	I6.9
I969	537	I4.20	I6.3
I970	502	I3.40	I6.0
I97I	5I0	I4.70	I6.0

ILLEGITIMATE BIRTHS

Table V

This Table gives details of the illegitimate births in the various Sanitary Districts in the County.

DISTRICT	No. of Registered Births			Birth Rate per I,000 of estimated population	Illeg. Births	
	Males	Females	Total		No.	Per Cent of Total Births
County of Merioneth ..	272	238	5I0	I4.7	42	8
Total Urban Districts	I07	98	205	I3.0	I5	7
Total Rural Districts	I65	I40	305	I6.0	27	9
Urban Districts:						
Bala	I2	I3	25	I5.4	2	8
Barmouth	I2	3	I5	7.4	2	I3
Dolgellau.....	I2	20	32	I2.2	3	9
Ffestiniog	4I	35	76	I3.4	3	4
Tywyn	30	27	57	I5.I	5	9
Rural Districts:						
Deudraeth	62	56	II8	I7.7	I3	II
Dolgellau	46	45	9I	I4.4	I0	II
Edeyrnion	33	30	63	I6.4	3	5
Penllyn	24	9	33	I4.6	I	3

INFANT MORTALITY

Eight infant deaths were recorded during the year a rate of I6 per I,000 live births.

Table VI gives the number of deaths of infants under I year of age in the various Sanitary Districts together with the rate per I,000 live births.

Table VI

DISTRICT	Early Neo-Natal Deaths (under I wk)		Neo-Natal Deaths (under 4 weeks)		Infant Deaths (under I2 months)		Infant Mortality Rate per I,000 Live Births
	M	F	M	F	M	F	
County of Merioneth	2	5	2	5	3	5	I6
Total Urban Districts.....	-	2	-	2	I	2	I5
Total Rural Districts.....	2	3	2	3	2	3	I6
Urban Districts:							
Bala.....	-	-	-	-	-	-	-
Barmouth.....	-	-	-	-	-	-	-
Dolgellau	-	-	-	-	I	-	3I
Ffestiniog	-	I	-	I	-	I	I3
Tywyn	-	I	-	I	-	I	I8
Rural Districts:							
Deudraeth	I	3	I	3	I	3	34
Dolgellau	-	-	-	-	-	-	-
Edeyrnion	-	-	-	-	-	-	-
Penllyn	I	-	I	-	I	-	30

Table VII

Giving the causes of deaths of Infants under one year of age:

	Early Neo-Natal Deaths (Under I week)		Neo-Natal Deaths (Under 4 wks)		Infant Deaths (Under I2 mths)	
	M	F	M	F	M	F
Pneumonia	-	-	-	-	I	-
Enteritis	-	-	-	-	-	-
Congenital Anomalies	-	I	-	-	-	-
Prematurity	I	I	-	-	-	-
Intestinal Obstruction and Hernia	-	I	-	-	-	-
Birth injury, difficult labour, etc.	I	2	-	-	-	-
TOTAL	2	5	-	-	I	-

TABLE VIII

Still-births registered and notified together with Still-birth Rates are given in the following Table:-

DISTRICT	No. of Still-Births	Still-Birth Rate	
		per I,000 population	per I,000 Live and Still-Births
County of Merioneth	5	0.I4	I0
Total Urban Districts	2	0.I3	I0
Total Rural Districts	3	0.I6	I0
Urban Districts:			
Bala	I	0.62	38
Barmouth	-	-	-
Dolgellau	-	-	-
Ffestiniog	-	-	-
Tywyn	I	0.26	I7
Rural Districts:			
Deudraeth.....	2	0.30	I7
Dolgellau	-	-	-
Edeyrnion	I	0.26	I6
Penllyn	-	-	-

DEATHS

Table IX

The following Table gives the total deaths:-

	All Ages	Under I	I-	5-	I5-	25-	35-	45-	55-	65-	75+
Males	294	3	-	I	-	-	6	I4	58	I00	II2
Females	267	5	-	-	I	-	2	7	24	65	I63
TOTAL:	56I	8	-	I	I	-	8	2I	82	I65	275

Table X

This Table gives the total deaths with the rate per I,000 of the population:-

DISTRICT	Total Deaths		Rate per I,000 of population
	M	F	
County of Merioneth	294	267	I6.I
Total Urban Districts	I40	I38	I7.7
Total Rural Districts	I54	I29	I4.8
Urban Districts:			
Bala	24	I7	25.3
Barmouth	I9	20	I9.2
Dolgellau	2I	20	I5.6
Ffestiniog	47	56	I8.I
Tywyn	29	25	I4.3
Rural Districts:			
Deudraeth	57	63	I8.0
Dolgellau	58	38	I5.2
Edeyrnion	28	I6	II.5
Penllyn	II	I2	I0.2

Death rate England and Wales - II.6

Table XI

CAUSES OF DEATH	URBAN DISTRICTS										RURAL DISTRICTS								TOTAL COUNTY
	BALA U.D.		BARMOUTH U.D.		DOLGELLAU U.D.		FFESTINIOG U.D.		TYWYN U.D.		DEUDRAETH R.D.		DOLGELLAU R.D.		EDEYRNION R.D.		PENLLYN R.D.		
	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	
Enteritis and other Diarrhoeal Diseases	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	I
Tuberculosis of Respiratory system	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I
Other Tuberculosis, incl. late effects	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	I
Other Infective and Parasitic Diseases	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	I
Malignant Neoplasm - Buccal Cavity, etc.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Malignant Neoplasm - Oesophagus	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I	-	-	I	I	-	2	-	I	7
Malignant Neoplasm - Stomach	2	-	-	4	I	2	I	-	I	-	2	I	I	3	2	I	-	I	22
Malignant Neoplasm - Intestine	-	2	-	-	-	-	I	I	-	2	2	I	2	3	-	-	I	I	I6
Malignant Neoplasm - Lung, Bronchus	I	-	I	-	2	-	5	-	2	-	I	2	I	-	I	-	-	-	I6
Malignant Neoplasm - Breast	-	I	-	-	-	-	-	I	-	I	-	5	-	2	-	I	-	-	II
Malignant Neoplasm - Uterus	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I
Malignant Neoplasm - Prostate	-	-	I	-	I	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	I	-	6
Leukaemia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Other Malignant Neoplasms	I	I	2	-	2	-	I	3	2	I	3	3	4	2	-	-	-	I	26
Benign and unspecified Neoplasms	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	I
Diabetes Mellitus	-	-	-	-	I	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	3
Avitaminoses, etc.	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I
Anaemias	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	I	-	2
Other Endocrine, etc. Diseases	I	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Mental Disorders	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	I
Multiple Sclerosis	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Other Diseases of Nervous System, etc.	-	-	-	-	I	-	-	-	I	-	I	2	-	-	-	I	-	-	6
Chronic Rheumatic Heart Disease	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	3
Hypertensive Disease	-	-	-	-	I	2	-	-	-	-	-	I	I	I	-	-	-	I	7
Ischaemic Heart Disease	7	-	6	I0	7	3	I5	II	8	5	I2	I4	20	8	6	2	4	I	I39
Other Forms of Heart Disease	5	2	-	I	-	2	2	2	2	I	4	5	6	3	3	I	I	2	42

	BALA U.D.		BARMOUTH U.D.		DOLGELLAU U.D.		FFESTINIOG U.D.		TYWYN U.D.		DEUDRAETH R.D.		DOLGELLAU R.D.		EDEYRNION R.D.		PENLLYN R.D.		TOTAL COUNTY
	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	
Influenza	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	I	-	-	-	-	3
Pneumonia	2	-	I	I	I	-	-	6	-	2	I	4	2	-	2	I	-	-	23
Bronchitis & Emphsema ...	I	-	-	-	2	I	4	2	-	-	6	-	3	-	I	-	-	-	20
Asthma	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I
Other Diseases of Respiratory System	-	I	I	-	-	-	2	-	-	-	I	-	3	-	-	-	-	-	8
Peptic Ulcer	-	-	I	-	-	-	-	I	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Intestinal Obstruction and Hernia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	I
Cirrhosis of Liver.....	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I	-	-	-	3
Other Diseases of Digestive System	-	-	-	-	-	-	-	2	-	I	-	I	-	I	-	-	-	-	5
Nephritis and Nephrosis .	-	I	-	-	-	-	I	I	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	4
Hyperplasia of Prostate .	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	2
Other Diseases, Genito-Urinary System	-	-	-	-	-	-	I	2	-	I	2	2	-	I	I	-	-	-	IO
Diseases of Skin, Sub-cutaneous Tissue	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Diseases of Musculo-Skeletal System	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I	-	-	I	I	-	-	-	-	4
Congenital Anomalies	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	I	-	-	-	-	-	-	2
Birth Injury, Difficult Labour etc.	-	-	-	-	-	-	-	I	-	-	-	I	-	-	-	-	I	-	3
Other causes of Peri-natal Mortality	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I	-	-	-	-	-	-	2
Symptoms and Ill-defined conditions	-	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	3	3	I	I	II
Motor Vehicle Accidents	I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I	I	-	-	-	-	3
All Other Accidents	-	-	I	-	-	-	I	-	I	I	3	3	-	I	-	I	-	-	I2
Suicide and Self-inflicted injuries	-	-	-	-	-	-	I	I	-	I	-	-	-	-	-	-	-	-	3
All other External Causes	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Table XII

DISTRICT	Total Deaths	Death Rate per I,000 of population I97I	Death rates per I,000 of estimated population in the years				
			I966	I967	I968	I969	I970
County of Merioneth ..	I06	3.04	I.9I	2.94	2.I3	2.57	3.26
Total Urban Districts.	49	3.II	I.99	3.II	I.87	2.53	3.33
Total Rural Districts	57	2.99	I.83	2.80	2.35	2.59	3.I9
Urban Districts:							
Bala	8	4.94	I.97	3.27	2.50	4.38	3.75
Barmouth	8	3.94	3.08	3.08	I.78	3.I7	3.62
Dolgellau	8	3.04	I.53	3.05	I.52	I.I2	3.72
Ffestiniog	I4	2.46	I.86	2.98	I.57	2.36	3.30
Tywyn	II	2.9I	I.9I	3.3I	2.32	2.70	2.86
Rural Districts:							
Deudraeth	2I	3.I4	I.55	2.I3	2.50	2.04	2.60
Dolgellau	23	3.65	2.I4	3.40	2.84	2.43	3.69
Edeyrnion	7	I.83	2.56	3.84	I.7I	4.39	3.I6
Penllyn	6	2.65	0.73	I.49	I.62	I.63	3.6I

Table XIII

The following Table gives the sites of Cancer and the number (males and females) who died in each Sanitary District in the County during the year:-

DISTRICT	Cancer of Uterus		Cancer of Stomach		Cancer of Breast		Cancer of lung and bronchus		Cancer of Oesophagus		Cancer of all other sites		TOTAL	
	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F
County of Merioneth..	-	I	I0	I2	-	II	I4	2	2	5	28	2I	54	[illegible]
Total Urban Districts	-	I	5	6	-	3	II	-	I	I	II	I0	28	[illegible]
Total Rural Districts	-	-	5	6	-	8	3	2	I	4	I7	II	26	[illegible]
Urban Districts:														
Bala	-	-	2	-	-	I	I	-	-	-	I	3	4	[illegible]
Barmouth	-	-	-	4	-	-	I	-	-	-	3	-	4	[illegible]
Dolgellau	-	-	I	2	-	-	2	-	-	-	3	-	6	[illegible]
Ffestiniog	-	I	I	-	-	I	5	-	-	-	2	4	8	[illegible]
Tywyn	-	-	I	-	-	I	2	-	I	I	2	3	6	[illegible]
Rural Districts:														
Deudraeth	-	-	2	I	-	5	I	2	-	-	6	4	9	[illegible]
Dolgellau.....	-	-	I	3	-	2	I	-	I	I	9	5	I2	[illegible]
Edeyrnion	-	-	2	I	-	I	I	-	-	2	-	-	3	[illegible]
Penllyn	-	-	-	I	-	-	-	-	-	I	2	2	2	[illegible]

Table XIV

Deaths from Cancer and the rate per I,000 of population during the last ten years are given in the Table below.

Year	Total Deaths	Rate per I,000 of the population
I962	82	2.I3
I963	85	2.2I
I964	90	2.3I
I965	7I	I.85
I966	72	I.9I
I967	III	2.94
I968	80	2.I3
I969	97	2.57
I970	I22	3.26
I97I	I06	3.04

INFECTIOUS DISEASES

The following Table shows the number of cases of Infectious Diseases notified during the year

Table XV

DISTRICT	Scarlet Fever	Poliomyelitis	Dysentery	Measles	Infective Hepatitis	Acute Pneumonia
County of Merioneth	2	I	I	33	I	-
Total Urban Districts	2	I	-	5	I	-
Total Rural Districts	-	-	I	28	-	-
Urban Districts:						
Bala	-	-	-	-	-	-
Barmouth	-	I	-	-	I	-
Dolgellau	-	-	-	-	-	-
Ffestiniog	2	-	-	5	-	-
Tywyn	-	-	-	-	-	-
Rural Districts:						
Deudraeth	-	-	-	I	-	-
Dolgellau	-	-	I	2	-	-
Edeyrnion	-	-	-	-	-	-
Penllyn	-	-	-	25	-	-

CARE OF MOTHERS AND YOUNG CHILDREN

Ante-Natal and Post-Natal Clinics

These clinics are held at four centres in the County and are attended by Consultants by arrangements with the Welsh Hospital Board. Clinics are held at:-

Blaenau Ffestiniog	Every Monday
Dolgellau	First and Third Mondays
Tywyn	First and Third Fridays
Bala	First and Third Thursdays

Details of attendances at these clinics are shown in the following Table:-

Clinics	No. of clinics held	No. of New Patients seen	Total Attendances
Bl. Ffestiniog ...	47	I29	702
Dolgellau	23	I33	337
Tywyn	23	65	I42
Bala	24	I09	305
TOTAL:	II7	436	I,486

Mothercraft and Relaxation Classes

Mothercraft and Relaxation Classes were held during the year at four centres and the following table gives particulars of the number of attendances made in I97I. The Health Visitors take charge of these classes.

Classes	Sessions Held	Average Attendance
Bala	Weekly	3
Bl.Ffestiniog..	Weekly	4
Barmouth	Fortnightly	3
Tywyn.....	Weekly	8

Young Wives Clubs

Young Wives Clubs are held monthly at Bryncrug and Corwen, and fortnightly at Blaenau Ffestiniog. These clubs continue to be very popular, and the average attendances is shown in the following table.

Clubs	Average Attendances
Bryncrug.....	45
Corwen.....	25
Bl. Ffestiniog..	55

Family Planning Clinics

During the year, the County Council adopted Application No. 2 of the National Family Planning Association Agency Scheme. This was in common with the majority of other Counties in North Wales and meant that we accept responsibility for all users.

Increasing demand on the service led to an additional evening clinic being opened in Dolgellau. This facilitates the attendance of people who are at work during the day.

The County Council also resolved that a new clinic should be opened at Corwen. Staffing difficulties had up till then prevented this, and it is to be hoped that as these are now resolved the Association will implement its undertaking to the Council that clinics would be opened as necessary.

Family Planning Clinics are held at the following Centres :-

DOLGELLAU (Dolgellau Hospital)	Ist & 3rd Tuesday	6.30 - 8.00 p.m.
	2nd Wednesday	2.00 - 3.30 p.m.
	4th Monday	2.00 - 3.30 p.m.
BLAENAU FFESTINIOG (Isallt Clinic)	Ist & 3rd Tuesday	6.00 - 7.30 p.m.
	2nd & 4th Wednesday	2.00 - 3.30 p.m.
TYWYN (Health Centre)	2nd & 4th Tuesday	I0.00 - II.30 a.m.

The following table shows the statistics for these clinics:-

Clinics	New Patients	Total No. of patients attended	Total Attendances
Bl. Ffestiniog ..	66	290	726
Dolgellau	47	III	277
Tywyn	27	49	77
TOTAL:	I40	450	I,080

Cervical Cytology

This work continues to be done in conjunction with the Family Planning Centres. Increasing demand for Family Planning, however, requires additional sessions for cytological work, and during the year provision was made for starting a Cervical Cytology Clinic at Blaenau Ffestiniog in the next financial year.

Infant Health Centres

There are thirteen Infant Health Centres in the County and a total of 273 sessions was held at these centres during the year. The local Medical Practitioners act as Medical Officers. The attendance at all clinics throughout the County continue to be good and a total of I,30I children attended during the year.

In addition, Health Visitors Clinics are held at Abergynolwyn, Blaenau Ffestiniog, Corwen and Harlech alternating with those attended by Medical Officers.

The following Table gives the number of children who attended each clinic :-

LOCATION OF CLINIC	Number of children who attended for the first time during the year			Total Attendances
	Born in I97I	Born in I970	Born in I966 - 69	
Aberdovey	3	6	7	59
Bala	4I	I9	9	289
Barmouth.....	I8	35	29	644
Corris	II	8	24	I44
Corwen	39	50	95	405
Dolgellau	56	43	62	55I
Dyffryn Ardudwy.....	I9	I3	2I	I98
Blaenau Ffestiniog ..	58	79	70	7I7
Llan Ffestiniog	9	9	25	I35
Harlech	2I	29	72	23I
Penrhyndeudraeth	39	35	34	585
Tywyn	49	42	45	73I
Trawsfynydd	23	I8	36	229
TOTAL:	386	386	529	4,9I8

Details of the Medical Officers who attended the Infant Health Centres during the year are given below:-

Aberdovey .. Dr. T.T. Davies
Bala .. .. Dr. Ian Roberts
Barmouth .. Dr. Roger Davies
Corris .. .. Dr. G.M. Simhan
Corwen .. .. Dr. D.G. Roberts
Dolgellau .. Dr. H.D. Owen
Dyffryn Ardudwy .. .. Dr. Roger Davies
Blaenau Ffestiniog .. Dr. O. Glyn Jones
Harlech .. .. .. Dr. L.W. Dias
Llan Ffestiniog .. .. Dr. D.M. Evans
Penrhyndeudraeth.. .. Dr. Ieuan Parry
Tywyn .. .. Dr. W.J. Murfin
Trawsfynydd.. .. .. Dr. I.W. Griffith

Congenital Malformations

The County Council is required to submit monthly returns to the Registrar General reporting all congenital abnormalities in live and still births observed in new-born babies. This information is sent to the Local Health Authority by the Hospital Consultants, General Practitioners orMidwives. The total number notified since I964 is 37.

"At Risk" Register

A register is kept of children who will be at risk for various factors, such as:-

Genetic - Family history of deafness, blindness etc.

Pre-Natal - Rubella or other virus infection. Blood incompatibilities, rhesus sensitization. Hypermesis. Antepartum haemorrhage. Severe illness necessitating chemotherapy or major surgery in early months of pregnancy. X-rays other than chest X-rays. Thyrotoxicosis. Diabetes. Toxaemia of Pregnancy. Other complications of pregnancy, e.g. pyelitis. Any psychiatric illness during pregnancy.

Perinatal - Prolonged or difficult labour. Birth weight under four pounds, or gestation under 36 weeks. Birth asphyxia. Prolonged poor sucking.

Post-natal - Jaundice. Convulsions. Respiratory distress. Cyanotic attacks. Any congenital abnormalities.

At the end of the year there were 372 children on this register.

Care of Unmarried Mothers and their children

This year marked the closure of the Home for Unmarried Mothers at Bersham Hall, Wrexham. After the 3Ist March, this work became the responsibility of the new Social Services Department and any cases that are brought to my notice are notified to that Department.

Dental Care of Mothers and Young Children

As the future of dentistry swings more and more towards preventive practice, the role of the young mother and her children increases in importance. Throughout the country dentists are beginning to realise that the logical way to treat dental disease is to prevent it, rather than cure it. Towards that end, research into preventive measures of all kinds has been stepped up, and statistics are now available to prove conclusively that prevention makes a significant contribution to the overall dental problem. Among the facts emerging of importance to the practitioner, some of the most relevant concern the most common sites of developing decay in children's teeth. With this knowledge it is possible to prescribe the type of preventive measures most effective to the differing age groups. As example of this, it is now established that in the 2 - 5 age group decay starts most readily at the point of contact between the teeth whereas in the 5 - 9 group decay develops most readily on the biting surface of the tooth. As both these sites require a different preventive approach the knowledge is invaluable. Lectures on dental topics to expectant mothers have shown a surprising interest and concern for dental matters, and it is most encouraging to find so much appreciation. One of the off-shoots of real benefit from those talks has been the closer co-operation and understanding between the dental staff and the health visitors. I feel most strongly that the more the health and dental teams can work together the greater will be the benefit to the patients.

DISTRIBUTION OF WELFARE FOODS

At the request of the Department of Health and Social Security, the Council continued to arrange the distribution of welfare foods to expectant and nursing mothers and children under five years of age. A total of I8 distribution centres were in operation at the end of the year; 7 of these were main centres and II were sub-centres. Voluntary Workers are mainly responsible for the distribution of foods at these centres, and the work carried out by them is greatly appreciated.

Changes were made in the supply of welfare foods; cod liver oil ceased to be available after 30th April, and orange juice was not recognised as a welfare food after 3Ist December. Cod liver oil and orange juice were replaced by vitamins A, D and C drops for children and a reconstituted vitamin A, D and C tablet for mothers will be available shortly. From 4th April, the provision of cheap welfare milk was withdrawn but the entitlement to free welfare milk was extended.

The following Tables show the quantities of welfare foods issued during the year:-

	National Dried Milk	Cod Liver Oil	A & D Tablets	Orange Juice	Vitamin Drops
	(Tins)	(Bottles)	(Packets)	(Bottles)	(Bottles)
I969	3,3II	4I2	223	6,24I	-
I970	92I	392	27I	6,238	-
I97I	642	327	I92	6,8I0	4I9

The amount of food sold during the year is divided into areas in the following table.

Areas	National Dried Milk	Cod Liver Oil	A & D Tablets	Orange Juice	Vitamin Drops
Dolgellau	8I	33	I7	I,003	48
Penrhyndeudraeth	I03	54	56	I,707	63
Bala	-	I9	II	294	8
Blaenau Ffestiniog	II4	68	48	I,233	58
Barmouth	302	85	2I	I,I78	82
Tywyn	8	4I	33	I,05I	64
Corwen	34	27	6	344	96
TOTAL	642	327	I92	6,8I0	4I9

The following list gives the names and addresses of the distributors of Welfare Foods as at 31st December 1971 :-

Centre	Name and address of distributor	Place and Times of Sale
Dolgellau area		
Health Department	County Offices, Dolgellau	At the office daily
Dinas Mawddwy	Mrs. H. Williams, Hyfrydle	At Hyfrydle daily
Corris	Mrs. E.P. Williams Chusan	The Surgery - last Wednesday in the month
Trawsfynydd	Mrs. D. Edwards, 5 Ty Gwyn	At the Shop daily
Fairbourne	Mrs. N.G. Evans 22 Beach Road	At home
Penrhyndeudraeth area		
Penrhyndeudraeth - I.H.C.	Mrs. M. Williams, Gwynant, 4 Minffordd Road	The Church Hall - alternate Tuesdays in the month
Harlech	Mrs. J.G. Parry, Pensarn Farm	The Library - 1st and 3rd Mondays in the month
Bala Area		
Bala	Mrs. G. Williams Awelon	Hafan Clinic - every Thursday
Blaenau Ffestiniog area		
Blaenau Ffestiniog	Mrs. M.P. Denovan Isallt Clinic	Isallt Clinic - every Tuesday and Friday
Barmouth area		
Barmouth	Mrs. J.A. Morris Min-y-Morfa	The Library
Barmouth - I.H.C.	Mrs. M. Jones, I Epworth Terrace	Youth Centre, Barmouth - alternate Thursdays
Dyffryn Ardudwy	Mr. Foxwell, Botwnog Stores	At the Shop daily
Llanbedr	Mr. Gregory, Wenallt Stores	At the Shop daily

Centre	Name and address of distributor	Place and Times of Sale
Tywyn area		
Tywyn	Council Offices	At the Office daily
Aberdovey	Mrs. Gladwin, I2 Penhelig Tce.	Church Hall - Third Tuesday in the month
Corwen area		
Corwen	Mrs. Bates, Sandhurst, Maesafallen	Glaslwyn Clinic - First Thursday and third Tuesday in the month
Llandrillo	Mrs. Roberts, The Stores	At the Stores
Gwyddelwern	Mrs. B. Roberts, Afallon, Station Road	At the house daily

Proprietary Foods

Infant proprietary foods were sold at the majority of Infant Health Centres throughout the County at cost price plus a small charge to cover administrative costs. During the financial year I97I/72, total sales amounted to £2,593.40 compared with £2,088.42 during I970/7I. This was partly due to increase in price, but there was also an increase in volume.

MIDWIFERY

The work was carried out by nineteen midwives. Although only eight cases were delivered at home, there has been an increase in the incidence of early discharged cases of which there were 473 with the total number of visits paid being I,620. The midwife has a statutory responsibility for mother and baby up to the tenth day after delivery or longer if necessary. Sixty eight ante-natal cases were attended at home involving I60 visits.

The attendance at specialists and general practitioners clinics continues and mothercraft and relaxation clinics are given in conjunction with the Health Visitors.

Six midwives attended refresher courses, and reports were given by them at Staff Meetings.

Close liason with the hospitals is maintained.

No. of domiciliary confinements attended by Midwives under N.H.S. arrangements		
Doctor not booked	Doctor booked	TOTAL
3	5	8

Work was carried out by thirteen Health Visitors. Five worked full-time, two part-time, whilst six combined health visiting with other work. The care of mothers and the under five year olds still has a prominent place, but the work has extended considerably to include total family care especially the elderly and handicapped. Attendance at the Geriatricians' clinic, often necessitating paying a home visit with him and the General Practitioner has proved a great benefit. Attendance at Consultants clinics, also Family Planning clinics continues. More emphasis is being placed on the teaching aspect of a Health Visitor's work especially in mothercraft. The opening of a new Health Centre at Tywyn has given ample opportunity in this respect and much work has been done on these lines.

Close liaison has been maintained with the School Health Service.

Two Health Visitors have attended refresher courses, whilst two attended a Study Day organised by Caernarvonshire County Council and all have reported back to staff meetings.

During the year Health Visitors visited the following number of cases:-

DISTRICT	Children born in I97I	Children born in I970	Children born in I966-69
Aberdovey	I0	9	46
Bala	53	46	I66
Barmouth	I9	3	44
Blaenau Ffestiniog....	II7	53	237
Corris	I3	I6	39
Corwen	65	74	265
Dinas Mawddwy	II	3	I3
Dolgellau	40	I6	II
Dyffryn Ardudwy.....	24	27	64
Ffestiniog and Trawsfynydd	5I	55	204
Harlech	34	46	95
Penrhyndeudraeth	63	30	34
Tywyn	73	78	I87
TOTAL:	573	456	I,405

Phenylketonuria

Health Visitors undertook the routine testing of babies for Phenylketonuria. This is a disease which affects the brain at an early age and if left undiagnosed and untreated, gives rise to severe mental abnormality. No case was discovered during the year.

HOME NURSING

The work was carried out be seventeen full-time and six part-time district nursing sisters.

The Queen's Institute of District Nursing discontinued its training scheme. Each district sister is required to have undergone district training and the County Council's application to become a Training Authority was approved. This means that two of the staff have been able to undertake the three months' practical training on home ground, linking up with Denbighshire County Council for three weeks' theoretical study. They were both successful in the examination at the end of the course. Two of the Senior Staff did a one week Practical Work Instructors' Course. Miss M.E. Davies, senior DN/M/HV has been acting up to take charge in the absence of the Chief Nursing Officer.

The need for the attachment of nursing staff to general practitioners working from Health Centres is becoming more apparent and, where this is in practise, there is better job satisfaction. The good liaison with hospitals has been maintained and we are grateful to the nursing officers and staff for their assistance and to the general practitioners for their support. Monthly Staff Meetings have continued, and we have been fortunate in having our visiting consultants to lecture. We are grateful to them, and to the Hospital Chief Nursing Officers and to officers of other County Council Departments who have so willingly come along to assist us.

DISTRICT	Total No. of persons nursed during year	No. of persons who were aged under 5 at Ist visit in 1971	No. of persons who were aged 65 or over at Ist visit in 1971
Aberdovey	53	-	30
Bala	194	5	91
Barmouth	75	1	5
Blaenau Ffestiniog.	228	9	84
Corris	115	7	26
Corwen	150	5	38
Dinas Mawddwy.....	108	7	44
Dolgellau	92	1	36
Dyffryn Ardudwy....	130	7	79
Celynin	107	3	28
Ffestiniog and Trawfynydd	81	4	55
Harlech	82	-	21
Penrhyndeudraeth ..	75	-	38
Tywyn	26	1	38
TOTAL:	1,516	50	613
TOTAL 1970:	1,596	80	717

HOME HELP SERVICE

This service was continued during the first quarter of the year when it was transferred to the Social Services Department.

MENTAL HEALTH SERVICE

The following statistics show the number of admissions to Denbigh Hospital during the first quarter of the year, prior to the transfer to the Social Services Department, the number of new patients referred to the Health Department together with the source of referral:

Mentally Ill Patients admitted to Hospital under the Mental Health Act, 1959 during the first quarter of 1971

	M.	F.	Total
Under Section 5 (Informal)	2	1	3
Under Section 29 (Emergency Observation)	1	-	1
	3	1	4

New Patients referred to the Health Department

By Hospitals	(a)	following discharge	-	1	1
	(b)	following attendance at Out-Patients Clinic	1	3	4
By Others			1	1	2
			2	5	7

NURSERIES AND CHILD MINDERS REGULATIONS ACT, 1948

During the first quarter of the year, premises at Tywyn and Blaenau Ffestiniog were registered under this Act. After 31st March, this work became the responsibility of the Social Services Department.

HEALTH CENTRES

In the National Health Service Act 1946, Section 21 made it a duty for local health authorities to provide premises called "health centres".

These premises were to provide a focal point for the health services working within the community, namely, general medical and dental services, pharmaceutical services and for all the services which local health authorities were required or empowered to provide under the National Health Service and Public Health Acts.

In the years immediately following the implementation of the Act, very little progress was made in establishing these centres, and the pattern of health care followed closely that which existed in the previous era. Later, however, socio economic factors and changes in therapeutic and preventive measures gradually made the advantages of this type of facility apparent.

Among these was the fact that the three branches of the health services could no longer act in comparative isolation from each other. General practitioners grouped themselves together for their mutual co-operation and support and the community nursing services adopted the attachment of individual nurses to practices.

Reference to this is made in the report on the Nursing Services in the county. Community nurses in this area have always maintained close links with general practitioners so that attachment schemes work well. In some parts of the county, however, they are difficult to implement on account of the distances involved from the surgeries of general practitioners, but even so the nurses work in close liaison with the family doctors.

This team approach is of great benefit to the individual patient and to the members of the team.

The advantages of the "project team" approach were learned during the planning stages of the county's first health centre at Tywyn, and were applied in the early stages for a further centre to be built at Blaenau Ffestiniog.

The year 1971 saw the opening of the county's first health centre at Tywyn.

Smallpox Vaccination

The Joint Committee on Vaccination and Immunisation reviewed the indications for offering vaccination against smallpox in Great Britain. The Committee concluded that :-

(i) the chances of introduction of smallpox into Britain have substantially diminished and are likely to continue to lessen with the further progress of the World Health Organisation eradication campaign;

(ii) the British public are, therefore, far less likely to be exposed to infection with smallpox than at any previous time since the disease was first recorded in this country; and

(iii) vaccination is a safe and reliable method of protection against smallpox for the vast majority of people but the number of serious complications in childhood, though few, is now out of proportion to the risk to them from smallpox in Britain.

The Joint Committee accordingly reached the following conclusions, which were accepted by the Secretary of State.

(a) Vaccination against smallpox need not now be recommended as a routine procedure in early childhood;

(b) all travellers to and from various parts of the world where smallpox is endemic or countries where eradication programmes are in progress should be protected by recent vaccination; and

(c) health service staff who come into contact with patients should be offered vaccination and regular revaccination.

In consequence of this, routine vaccination against smallpox has been discontinued, and the following Table gives figures for those vaccinated before this policy came into operation.

Age	Number successfully vaccinated	Number successfully re-vaccinated
0 - I2 mths	-	-
I year	58	I
2 - 4 years	78	-
5 - I5 years	9	22
I5 +	40	I42
TOTAL:	I85	I65

The following tables give details of all other vaccinations carried out during the year :-

Completed Primary Courses

Type of Vaccine or Dose	Year of Birth					Others under age I6	Total
	I97I	I970	I969	I968	I964-67		
I. Quadruple DTPP	-	-	-	-	-	-	-
2. Triple DTP	4I	280	82	I6	6	6	43I
3. Diphtheria/Pertussis	-	-	-	-	-	-	-
4. Diphtheria/Tetanus	I	3	2	3	I90	9	208
5. Diphtheria	-	-	-	-	-	-	-
6. Pertussis	-	-	-	-	-	-	-
7. Tetanus	-	-	4	5	24	208	24I
8. Salk	-	-	-	-	-	-	-
9. Sabin	32	277	98	26	27	I2	472
I0. Measles	2	46	55	28	32	4	I67
II. Rubella	-	-	I	-	-	II0	III
I2. Lines I+2+3+4+5(Diphtheria)..	42	283	84	I9	I96	I5	639
I3. Lines I+2+3+6 (Whooping Cough)	4I	280	82	I6	6	6	43I
I4. Lines I+2+4+7 (Tetanus).....	42	283	88	24	220	223	880
I5. Lines I+8+9 (Polio)	32	277	98	26	27	I2	472

Reinforcing Doses

Type of vaccine or dose	Year of Birth					Others under age I6	Total
	I97I	I970	I969	I968	I964-67		
I. Quadruple DTPP	-	-	-	-	-	-	-
2. Triple DTP	-	8	I	6	I08	9	I32
3. Diphtheria/Pertussis	-	-	-	-	-	-	-
4. Diphtheria/Tetanus	-	-	-	-	-	-	-
5. Diphtheria	-	-	-	-	-	-	-
6. Pertussis	-	-	-	-	-	-	-
7. Tetanus	-	-	-	-	-	-	-
8. Salk	-	-	-	-	-	-	-
9. Sabin	-	I8	3	I0	272	34	337
I0. Lines I+2+3+4+5 (Diphtheria)..	-	8	I	6	I08	9	I32
II. Lines I+2+3+6 (Whooping Cough)	-	8	I	6	I08	9	I32
I2. Lines I+2+4+7 (Tetanus).....	-	8	I	6	I08	9	I32
I3. Lines I+8+9 (Polio)	-	I8	3	I0	272	34	337

AMBULANCE SERVICE

STAFF

Two additional Ambulancemen were appointed during the year:

D.W. Ellis - Dolgellau
B.K. Edwards - Corwen

Mrs. E.F.M. Baggaley, S.R.N., resigned as part-time ambulance attendant at Barmouth.

Mr. E.W. Roberts was appointed as mechanic in the joint Ambulance/Fire Service workshops.

Mr. G.V. Lewis, a student automobile engineer, worked in the joint workshop for six months as part of his training.

Ambulancemen D.W. Ellis and B.K. Edwards attended a six-weeks initial training course at the Cheshire Ambulance Service Training School and were awarded PASS assessments.

Ambulancemen J.R. Evans, Dolgellau, and H.R. Owen, Bala, attended a two-weeks' course at the same School for Ambulancemen with more than five years' service.

AMBULANCES

Three new vehicles were delivered during I97I :

1. LFF 735 J — Vauxhall Victor 2000 Estate Car, Lomas sitting case/ Stretcher conversion - stationed at Dolgellau.
2. MFF I08 J — Landrover chassis with Lomas all-fibreglass body - stationed at Dolgellau.
3. MFF 785 J — Ford Transit 25 cwt. chassis with automatic drive, Lomas all-fibreglass body - stationed at Bala.

EQUIPMENT

Six "Tynemouth" spinal splints were purchased; one is held at each ambulance station.

Six ENTONOX portable analgesic apparatus were also purchased; one for each station.

With ENTONOX available, ambulancemen are able, for the first time, to offer relief to patients in severe pain from illness or injury.

GENERAL

The statistics for I97I show an increase in the number of emergency cases carried and a decrease in the number of sitting cases.

This decrease is partly due to the fact that I97I was the first full year in which the Ambulance Service was not required to transport children daily to the Junior Training Centre at Barmouth and partly due to the temporary suspension of physiotherapy clinics at Tywyn and Machynlleth.

Pressure on the Service continued to be at a high level in the main holiday resorts during the summer months.

WORK CARRIED OUT BY THE AMBULANCE SERVICE DURING I97I

STATION	No. of Ambulances	No. of S/C vehicles	Full-time Staff	Part-time Staff	Stretcher Cases	Sitting Cases	Total Patients	Journeys	Mileage
Dolgellau -									
Ambulances	4	-	6	-	52I	2,096	2,6I7	I,026	57,663
S/C Vehicle	-	I	-	-	I2	874	886	3I2	3I,326
Blaenau Ffestiniog									
Ambulances	3	-	4	-	507	I,857	2,I64	976	49,772
S/C Vehicle	-	I	-	-	2I	583	604	274	20,602
Penrhyndeudraeth	I	-	I	-	I0I	633	734	29I	I7,300
Corwen	2	-	3	-	9I	2,368	2,459	603	32,763
Bala	2	-	3	-	232	2,449	2,68I	689	45,I02
Barmouth	2	-	3	-	465	I,986	2,45I	743	49,8I3
Tywyn	2	-	3	-	594	2,249	2,843	I,388	42,635
TOTALS:	I6	2	23	-	2,544	I5,095	I7,439	6,302	346,976

HIRED SITTING-CASE CARS

I969			I970			I97I		
Patients	Journeys	Mileage	Patients	Journeys	Mileage	Patients	Journeys	Mileage
954	937	I6,3I5	I,257	I,204	24,64I	I,464	I,456	32,555

PATIENTS CONVEYED TO DISTANT DESTINATIONS

AMBULANCE STATION	DESTINATION	NO. OF PATIENTS	JOURNEYS	MILEAGE
DOLGELLAU	Birmingham	4	4	983
	Burton-on-Trent	I	I	277
	Cardiff	I8	9	2,239
	Carmarthen	I2	II	2,I62
	Coventry	I	I	265
	Isle of Wight	I	I	520
	Liverpool	202	74	I3,557
	Manchester	6	4	9I2
	Southend-on-Sea	I	I	589
	Talgarth	I	I	203
	Wolverhampton	3	2	428
BLAENAU FFESTINIOG & PENRHYNDEUDRAETH	Liverpool	38	I8	3,03I
	Manchester	I3	7	I,49I
CORWEN	Liverpool	I3	6	333
	Manchester	2	2	390
	Southport	I	I	248
	Stoke-on-Trent	2	I	II8
BALA	Liverpool	5I	I6	2,575
	Manchester	I7	9	I,60I
	Stoke-on-Trent	3	2	3I5
BARMOUTH	Birmingham	I	I	279
	Liverpool	25	I0	I,958
TYWYN	Birmingham	I	I	249
	Carmarthen	5	4	744
	Liverpool	I5	6	I,226
	Southport	I	I	239
	Talgarth	I	I	I83
	Wolverhampton	2	2	445
TOTALS:		44I	I97	37,560

Total number of patients, journeys and mileage for I97I, by County Council vehicles and hired sitting case cars with comparative figures for I969, and I970.

	I969	I970	I97I
Total Patients	I9,74I	20,502	I8,903
Total Journeys	6,823	7,458	7,758
Total Mileage	366,909	397,446	379,53I

Patients conveyed by Merioneth Ambulance Service on behalf of other authorities during I97I.

Authority	Stretcher Cases	Sitting Cases	Total Patients	Journeys	Mileage	
					Stretcher	Sitting
Denbighshire C.C.	7	2	9	9	363	6
Caernarvonshire C.C.	6	-	-	4	I77	-

Merioneth patients conveyed by other Authorities during I97I.

Denbighshire C.C.	-	2	2	I	-	60
TOTALS:	-	2	2	I	-	60

Total number of patients removed by County Council vehicles, hired "Sitting Case" cars and other authorities.

	I969	I970	I97I
Patients	I9,764	20,5I2	I8,9I4
Journeys	6,843	7,462	7,772
Mileage	367,937	397,6I3	380,I37

Work carried out by joint Ambulance/Fire Service workshops during I97I.

	Routine Services & Repairs	Major Repairs	Accident Repairs
Ambulances	78	8	2
Nurses' Vans	7	I	3

Tuberculosis

The number of new cases of tuberculosis notified during 1971 was 10 compared to 9 in the previous year. It will be noted that all the cases occurred to males, the majority in the middle age and above groups. Follow up of contacts is an important aspect of this work and as the disease becomes rarer the identification of source becomes more difficult.

The following table shows the ages and sex distribution for both pulmonary and non-pulmonary tuberculosis.

AGE GROUP	Pulmonary		Non-Pulmonary	
	Males	Females	Males	Females
0 - 10 years	-	-	1	-
25 - 29 years	1	-	-	-
30 - 39 years	1	-	-	-
40 - 44 years	2	-	-	-
45 - 50 years	1	-	-	-
60 - 69 years	4	-	-	-
TOTAL:	9	-	1	-

The following table shows the present day figures with those of the previous four years :-

Year	Population	No. of Notifications T.B.	Total No. of Deaths from T.B.	No. on Register 31st.Dec.	T.B. Death Rate per 1,000 population
1967	37,710	13	4	201	0.11
1968	37,530	7	4	175	0.11
1969	37,700	16	5	156	0.13
1970	37,450	9	3	134	0.08
1971	34,810	10	2	124	0.06

The following table shows the new cases notified and deaths from T.B. classified according to the district in which they live:-

DISTRICT	NEW CASES				DEATHS			
	Respiratory		Non-Respiratory		Respiratory		Non-Respiratory	
	M	F	M	F	M	F	M	F
County of Merioneth ..	9	-	1	-	2	-	-	-
Total Urban Districts	6	-	1	-	1	-	-	-
Total Rural Districts	3	-	-	-	1	-	-	-
Urban Districts:								
Bala	-	-	-	-	-	-	-	-
Barmouth	-	-	-	-	-	-	-	-
Dolgellau	1	-	-	-	-	-	-	-
Ffestiniog	5	-	-	-	1	-	-	-
Tywyn	-	-	1	-	-	-	-	-
Rural Districts:								
Deudraeth	1	-	-	-	1	-	-	-
Dolgellau	1	-	-	-	-	-	-	-
Edeyrnion	1	-	-	-	-	-	-	-
Penllyn	-	-	-	-	-	-	-	-

AGE GROUPS:	NEW CASES				DEATHS			
	Respiratory		Non-Respiratory		Respiratory		Non- Respiratory	
	M	F	M	F	M	F	M	F
0 -	-	-	-	-	-	-	-	-
I -	-	-	-	-	-	-	-	-
2 -	-	-	I	-	-	-	-	-
5 -	-	-	-	-	-	-	-	-
I0 -	-	-	-	-	-	-	-	-
I5 -	-	-	-	-	-	-	-	-
20 -	-	-	-	-	-	-	-	-
25 -	2	-	-	-	-	-	-	-
35 -	I	-	-	-	-	-	-	-
45 -	2	-	-	-	I	-	-	-
55 -	I	-	-	-	I	-	-	-
65 -	3	-	-	-	-	-	-	-
75 -	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAL:	9	-	I	-	2	-	-	-

The following Table shows the number of cases on the register at the end of the year:-

DISTRICT:	Pulmonary		Non-Pulmonary	
	Males	Females	Males	Females
Urban Districts:				
Bala.....	2	I	-	-
Barmouth	I	-	-	I
Dolgellau	7	I	I	-
Ffestiniog	36	I7	2	3
Tywyn	4	2	I	-
Rural Districts:				
Deudraeth	I5	4	I	-
Dolgellau	9	5	-	I
Edeyrnion	4	3	-	I
Penllyn	2	-	-	-
TOTAL:	80	33	5	6
TOTAL: I970	83	37	4	I0

B.C.G. Vaccination

Tuberculin testing and B.C.G. vaccination of children aged I3 years was carried out as in previous years. The number who consented to vaccination was again high. From the table below it will be seen that the percentage of positive reactors is decreasing and, indeed during this year, there was a very dramatic fall in the number of positive reactors, but in view of the numbers involved this is not statistically significant as the general trend is the more important factor.

Details for various years of the number of children skin tested; the number and percentage of positive reactors, the number found negative and the number given B.C.G. Vaccination are shown in the following Table.

Year	No. skin tested	No. found positive	% Positive Reactors	No. found Negative	Number Vaccinated
I967	434	65	I4.9	343	343
I968	395	24	6.I	352	352
I969	400	I8	4.5	347	347
I970	390	30	7.7	348	348
I97I	404	7	I.7	35I	35I

The Chest Physicians carry out B.C.G. Vaccination of child contacts of tuberculosis patients. I00 children were skin tested by them during the year, of whom 52 proved positive. Of the 48 who proved negative, 37 were successfully vaccinated.

Chiropody Service

Chiropody Clinics are held in fifteen centres in the County, and there is a substantial increase in the number of persons who attend. This service is available to Old Age Pensioners, Physically Handicapped Persons and Expectant Mothers, and domiciliary visits are paid to those who are unable to attend the clinics.

Details of the service during the year are given in the following table :-

Number of persons treated	Number of treatments given	Number of domiciliary visits paid
839	28I3	688

Venereal Diseases

A weekly clinic is held at Blaenau Ffestiniog Hospital by a Consultant Venereologist from Bangor, and persons suffering from venereal diseases receive treatment as early as possible.

The total number of new cases treated during I97I in this clinic was:-

Syphilis	I
Gonorrhoea	2
Other Genital Infections	3
Other Conditions	I7
TOTAL	23

Blind Persons

The total number of blind persons on the Register at the end of the year was:-

Age distribution	Males	Females
Under I6	-	-
I6 - 29	I	I
30 - 49	3	3
50 - 64	9	6
65 - 79	I8	2I
80 +	4	27
Total:	35	58

Registered Blind and Partially Sighted Persons

Number of new cases registered during the year: I6

HISTORY OF TREATMENT - Relevant special ophthalmic treatment - its results in relation to prevention or cure of blindness/partial-sight.

(a) Not known 4
(b) Condition suitable for treatment but none tried I
(c) Incomplete 2
(d) Failed I
(e) Treatment refused ..... -
(f) Condition not amenable to treatment 7
(g) Successful in preventing or curing the disability I

FOOD AND DRUGS ACT 1955

The Chief Inspector of Weights and Measures reports the following statistics for the year:-

(a) Compositional Standard

	Samples			Adulterated or not up to standard			Nature of adulteration or irregularity
	Formal	Inf.	Total	Formal	Inf.	Total	
Milk	101	197	298	1	-	1	(1) 10% def. in fat

(b) Biological Standard

No. of samples examined	No. of samples reported positive		Individual Cow Samples
	Tubercle Bacilli	Brucella Abortus	
232	Nil	2	Nil

(c) Bacteriological Standard (Milk (Special Designation) Regulations 1963)

Class of Milk	No. of samples tested	Appropriate tests	Number of samples		
			Passed	Failed	Void
Pasteurised	230	Methylene Blue	109	19	2
		Phosphatase	230	-	-
Sterilised	35	Turbidity	35	-	-
Untreated	231	Methylene Blue	189	42	42
Ultra-Heat Treated	29	Colony Count	28	1	1

(d) Antibiotics

No. of samples examined	No. of samples reported Negative	No. of samples showing positive results
72	72	-

Housing for the Elderly

Tywyn U.D.C.	-	4 Bungalows at Tywyn
	-	6 Bungalows at Aberdovey
Deudraeth R.D.C.	-	2 Bungalows at Ynys, Talsarnau

Rural Water Supplies and Sewerage Schemes

The following schemes were considered and approved by the Council for grant purposes.

Deudraeth R.D.C.

Harlech sewerage and sewage disposal extensions.

West Denbighshire and West Flintshire Water Board

Rural Supply Scheme 35 - Gwnodl Bach.

Merioneth Water Board

Extensions of main at Cwrt, Pennal.